

Tematsko izvješće

Centri izvrsnosti EU a za kemijsku, biološku, radiološku i nuklearnu sigurnost: potrebno je ostvariti veći napredak

(u skladu s člankom 287. stavkom 4. drugim podstavkom UFEU a)

EUROPSKI
REVIZORSKI
SUD

REVIZORSKI TIM

U tematskim izvješćima Suda iznose se rezultati revizija koje su provedene za politike i programe EU-a ili teme povezane s upravljanjem u posebnim proračunskim područjima. U odabiru i osmišljavanju takvih revizijskih zadataka Sud nastoji postići što veći učinak uzimajući u obzir rizike za uspješnost ili usklađenost, vrijednost predmetnih prihoda ili rashoda, predstojeće razvojne promjene te politički i javni interes.

Ovu reviziju uspješnosti provelo je III. revizijsko vijeće, zaduženo za područje vanjskog djelovanja, sigurnosti i pravosuđa.

Doajen tog vijeća i član izvjestitelj za predmetno revizijsko izvješće u trenutku njegova usvajanja bio je Karel Pinxten. Nakon isteka njegova mandata 30. travnja 2018. ulogu člana izvjestitelja i doajena vijeća preuzela je Bettina Jakobsen. Revizorski tim činili su glavna rukovoditeljica Sabine Hiernaux-Fritsch, voditeljica radnog zadatka Aurelia Petliza te revizori Michiel Sweerts i Dirk Neumeister. Jezičnu podršku pružala je Hannah Critoph.

Slijeva nadesno: Dirk Neumeister, Aurelia Petliza, Bettina Jakobsen, Michiel Sweerts.

SADRŽAJ

Odlomak

Kratice i pokrate

Sažetak

I. – XI.

Uvod

1. – 10.

Opseg revizije i revizijski pristup

11. – 15.

Opažanja

16. – 60.

Utvrđivanje prioriteta aktivnosti još se ne obavlja na temelju procjene rizika

16. – 26.

Potrebno je hitno odrediti prioriteta aktivnosti i rashode

16. – 21.

Utvrđivanje potreba i prioriteta partnerskih zemalja i dalje traje predugo te se ne temelji na procjenama sistemskih rizika

22. – 26.

Određeni aspekti Inicijative u partnerskim su zemljama razrađeni na zadovoljavajući način

27. – 48.

Inicijativa je doprinijela unaprjeđenju struktura za upravljanje KBRN prijetnjama u partnerskim zemljama i jačanju regionalne suradnje

27. – 35.

Međutim, ozbiljne prepreke i dalje otežavaju ostvarivanje punog potencijala Inicijative

36.

Prepreke na razini partnerske zemlje

37. – 40.

Prepreke na razini regije i šireg područja

41. – 43.

Prepreke pri razmatranju drugih mogućnosti financiranja

44. – 48.

Neodgovarajuće praćenje i evaluacija

49. – 60.

Portal ima potencijal da postane alat za informiranje i praćenje

51. – 52.

Ostali alati za praćenje

53. – 56.

Evaluacija rezultata nije na zadovoljavajućoj razini

57. – 60.

Zaključci i preporuke

61. – 71.

- Prilog I. – Prikaz Inicijative u brojkama
 - Prilog II. – Praćenje provedbe preporuka iz tematskog izvješća br. 17/2014
 - Prilog III. – Regionalna tajništva i partnerske zemlje u listopadu 2017.
 - Prilog IV. – Zemljopisna područja u kojima se Inicijativa provodi
 - Prilog V. – Primjeri prioriteta u području KBRN sigurnosti iz nacionalnih akcijskih planova četiriju partnerskih zemalja
 - Prilog VI. – Popis projekata
 - Prilog VII. – Informacije koje su objavljene i koje nisu objavljene na portalu
- Odgovori Komisije i ESVD-a

KRATICE I POKRATE

AAP	Afričko-atlantsko pročelje
BI	Bliski istok
ESVD	Europska služba za vanjsko djelovanje
GU DEVCO	Glavna uprava za međunarodnu suradnju i razvoj
GU ECHO	Glavna uprava za europsku civilnu zaštitu i europske operacije humanitarne pomoći
GU NEAR	Glavna uprava za susjedsku politiku i pregovore o proširenju
IcSP	Instrument za doprinos stabilnosti i miru
INTCEN	Obavještajni i situacijski centar EU-a
ISA	Istočna i središnja Afrika
JIA	Jugoistočna Azija
JIE	Jugoistočna i istočna Europa
JRC	Zajednički istraživački centar
KBRN	Kemijski, biološki, radiološki i nuklearni
SA	Središnja Azija
SA – S	Sjeverna Afrika i Sahel
UNICRI	Međuregionalni istraživački institut Ujedinjenih naroda za kriminal i pravdu
VSPZ	Vijeće za suradnju u Perzijskom zaljevu

SAŽETAK

I. U svrhu ublažavanja kemijskih, bioloških, radioloških i nuklearnih (KBRN) rizika koji prijete iz područja izvan njegovih granica, EU od 2010. godine provodi Inicijativu EU-a za centre izvrsnosti u području KBRN sigurnosti (u daljnjem tekstu: „Inicijativa”). Riječ je o najopsežnijem civilnom programu vanjske sigurnosti EU-a koji se financira iz Instrumenta za doprinos stabilnosti i miru te njegov proračun za razdoblje 2014. – 2020. iznosi 130 milijuna eura. Inicijativa je jedan od glavnih instrumenata¹ za ublažavanje KBRN prijetnji i rizika koji dolaze iz područja izvan EU-a.

II. Kako bi se procijenilo u kojoj je mjeri Inicijativa doprinijela ublažavanju KBRN rizika koji prijete iz područja izvan EU-a, Sud je ispitao pristup upravljanju rizicima, provedbu Inicijative u partnerskim zemljama te sustave za praćenje i evaluaciju. U sklopu tog postupka Sud je provjerio provedbu preporuka iz svojeg tematskog izvješća br. 17/2014 („Može li inicijativa za centre izvrsnosti EU-a djelotvorno pridonijeti smanjenju kemijskih, bioloških, radioloških i nuklearnih opasnosti koje dolaze iz područja izvan EU-a?”), u kojem je riječ o uspostavi predmetne inicijative.

III. Sud je zaključio da je Inicijativa doprinijela ublažavanju tih KBRN prijetnji, ali i da preostaju brojni izazovi. Komisija i Europska služba za vanjsko djelovanje (ESVD) u potpunosti su provele tri preporuke od njih šest iznesenih u tematskom izvješću Suda br. 17/2014, dok su dvije provele djelomično. Partnerske zemlje sada su više uključene u pokretanje i provedbu projekata, unaprijeđena je organizacija na regionalnoj razini te je poboljšana suradnja između donositelja odluka i provedbenih tijela. Iako je ostvaren određen napredak, uloga delegacija EU-a i brzina provedbe projekata još nisu na zadovoljavajućoj razini. Jedna od prethodnih preporuka Suda, koja se odnosila na usmjeravanje većine sredstava EU-a na područja od najveće važnosti za sigurnost EU-a i koju je Komisija prihvatila, još nije provedena.

¹ Postoje i druge mjere kao što su unaprijeđenje sustava za kontrolu izvoza robe s dvojnog namjenom (KBRN materijala koji se upotrebljavaju u civilne i vojne svrhe) i stvaranje primamljivih poslovnih mogućnosti za znanstvenike koji imaju znanja o tehnologiji s dvojnog namjenom kako se to znanje ne bi zloupotrebljavalo.

IV. Još nije razrađen odgovarajući pristup upravljanju rizicima u vezi s aktivnostima u sklopu Inicijative, kako na razini Inicijative u cjelini, tako ni za fazu odabira projekata, niti za utvrđivanje potreba partnerskih zemalja.

V. Komisija omogućuje partnerskim zemljama pristup alatima i metodologiji kako bi im pomogla da procijene vlastite potrebe i izrade nacionalne akcijske planove za ublažavanje KBRN rizika. Međutim, ne pružaju se dostatne smjernice o tome kako bi trebalo utvrđivati rizike i kojima bi trebalo dati prednost. Unatoč tom nedostatku, upitnik za procjenu potreba i nacionalni akcijski planovi i dalje su ključni elementi na kojima se Inicijativa temelji. Međutim, Komisija ne može dovoljno brzo odgovoriti na sve zahtjeve partnerskih zemalja za pomoć pri utvrđivanju njihovih potreba i određivanju onih kojima bi trebalo dati prednost, zbog čega se pojavljuje rizik od znatnih kašnjenja s pripremom upitnika i akcijskih planova.

VI. U partnerskim zemljama razrađen je niz aspekata Inicijative te su na temelju prijašnjih preporuka Suda uvedena određena poboljšanja. Inicijativom se promiče kultura sigurnosti i suradnje. U većini partnerskih zemalja uspostavljeni su nacionalni timovi za KBRN sigurnost. Projektima je postignuta većina planiranih ostvarenja, pri čemu su dionici osobito cijenili aktivnosti jačanja operativnih kapaciteta.

VII. Regionalna je suradnja pokrenuta, no još je nedostatna. Naime, interakcija partnerskih zemalja nije zadovoljavajuća te se one prvo žele posvetiti vlastitim nacionalnim potrebama.

VIII. Otkako je Sud objavio tematsko izvješće br. 17/2014, delegacije EU-a više su uključene u relevantne aktivnosti. Međutim, delegacije EU-a nisu dovoljno aktivno promicale Inicijativu i poticale političke strukture da se angažiraju. Pitanja u vezi s KBRN sigurnošću nisu se sustavno uključivala u dijalog o relevantnom području politike, kao ni u sigurnosni ili politički dijalog. Interakcija među glavnim upravama Komisije i s donatorima, posebno u pogledu financijskih sredstava koja bi se mogla staviti na raspolaganje, bila je ograničena opsega.

IX. Zbog nedostatka jasnih ciljeva, relevantnih pokazatelja i podataka prikupljenih na terenu otežana je procjena ishoda i učinka projekata, kao i Inicijative u cjelini.

X. Internetski portal o KBRN sigurnosti ima znatan potencijal kao operativna baza podataka za provedbu aktivnosti u sklopu Inicijative i upravljanje tim aktivnostima, ali još nije postao djelotvoran, cjelovit, ažuriran i strukturiran registar aktivnosti, stečenog iskustva i najbolje prakse.

XI. Stoga Sud preporučuje Komisiji i ESVD-u da:

- određuju prioritetne aktivnosti na temelju procjene sistemskih rizika
- stave veći naglasak na regionalnu dimenziju Inicijative
- stave još veći naglasak na ulogu delegacija EU-a u Inicijativi
- utvrde moguća područja sinergije i druge dostupne izvore financiranja
- povećaju stupanj odgovornosti za aktivnosti i rezultate te njihovu vidljivost, i to boljim praćenjem i evaluacijom
- ažuriraju internetski portal kako bi se omogućio jednostavan pristup svim informacijama o aktivnostima u sklopu Inicijative.

UVOD

1. Incidenti kao što su nedavna uporaba plinova sarina i klora u Iraku i Siriji te živčanog bojnog otrova VX u zračnoj luci u Kuala Lumpuru u veljači 2017., širenje virusa ebole u zapadnoj Africi u razdoblju 2014. – 2016. te taljenje jezgre nuklearnog reaktora u Fukushima 2011. godine neugodan su podsjetnik na opasnosti koje mogu uzrokovati kemijski, biološki, radiološki i nuklearni (KBRN) rizici. Neovisno o tome otpuste li se ili pojave nesretnim slučajem ili namjernim djelovanjem, kemijska sredstva, pandemične i epizootske bolesti te radiološke i nuklearne tvari mogu biti ozbiljna prijetnja zdravlju, okolišu i gospodarstvu u čitavom svijetu.

2. Iako Komisija smatra da je vjerojatnost ostvarivanja KBRN prijetnji mala, učinak takvih događaja može biti velik². Većina međunarodne zajednice potpisala je međunarodne sporazume i konvencije³ kojima se uređuje uporaba KBRN oružja i materijala, no jedan dio država ih ne primjenjuje, a neke još nisu ratificirale te sporazume. Već su zabilježeni slučajevi nabave i zlouporabe KBRN sredstava te se u nadolazećim godinama očekuje sve veća prijetnja⁴. Osim zlouporabe KBRN tvari, moguće su i prirodne nepogode te nesreće izazvane ljudskim djelovanjem.

² COM(2017) 610 final od 18. listopada 2017. „Akcijski plan za poboljšanje spremnosti s obzirom na rizike za kemijsku, biološku, radiološku i nuklearnu sigurnost”.

³ Na primjer, rezolucija 1540 Vijeća sigurnosti UN-a, Konvencija o kemijskom oružju, Konvencija o biološkom oružju te Ugovor o zabrani nuklearnog oružja.

⁴ Društvo za reosiguranje *Pool Reinsurance Company*: „Terrorism threat and mitigation report” (Izvešće o terorističkim prijetnjama i njihovu ublažavanju). Kolovoz – prosinac 2016. *Clingendael Strategic Monitor 2017*.

3. Na razini EU-a, za koordinaciju unutarnje politike EU-a za KBRN sigurnost⁵, čiji je cilj ublažiti povezane prijetnje i rizike, zadužena je Glavna uprava Komisije za migracije i unutarnje poslove (GU HOME). Budući da KBRN prijetnje ne poznaju granice, EU ne može ograničiti svoje djelovanje na područje EU-a. Naime, Europsko vijeće, Vijeće Europske unije⁶ i Europski parlament⁷ u više su navrata naglasili važnost povezivanja unutarnje i vanjske sigurnosne politike EU-a, koje obuhvaćaju i KBRN sigurnost. Europska komisija također je istaknula da „vanjsko djelovanje EU-a mora odražavati i nadopunjavati unutarnju sigurnost EU-a te joj doprinositi”⁸. Sve veća potpora sigurnosnim sektorima jasno je izražena u Globalnoj strategiji Europske unije za vanjsku i sigurnosnu politiku⁹ iz 2016. godine.

⁵ Council conclusions on strengthening chemical, biological, radiological and nuclear (CBRN) security in the European Union – an EU CBRN Action Plan (Zaključci Vijeća o jačanju kemijske, biološke, radiološke i nuklearne (KBRN) sigurnosti u Europskoj uniji – akcijski plan EU-a za KBRN prijetnje). Dokument 15 505/1/09 REV 1, 12. studenoga 2009.

COM(2014) 247 final „Komunikacija Komisije o novom pristupu EU-a za otkrivanje i ublažavanje rizika u vezi s CBRN-E-om”.

COM(2017) 610 final.

⁶ Nacrt zaključaka Vijeća o obnovljenoj strategiji unutarnje sigurnosti Europske unije za razdoblje 2015. – 2020., 10. lipnja 2015., dokument 9798/15.

Zaključci Vijeća o tematskom izvješću Europskog revizorskog suda br. 17/2014 pod nazivom „Može li inicijativa za centre izvrsnosti EU-a djelotvorno pridonijeti smanjenju kemijskih, bioloških, radioloških i nuklearnih opasnosti koje dolaze iz područja izvan EU-a?”, 26. listopada 2015., dokument 13 279/15.

Zajednička izjava predsjednika Europskog vijeća, predsjednika Europske komisije i glavnog tajnika Organizacije sjevernoatlantskog ugovora. Zajednička izjava EU-a i NATO-a iz 2016. godine.

Zaključci Vijeća o vanjskom djelovanju EU-a u vezi s borbom protiv terorizma, dokument 10 384/17, 19. lipnja 2017.

⁷ Rezolucija Europskog parlamenta od 29. travnja 2015. o tematskim izvješćima Revizorskog suda u kontekstu razrješenice Komisiji za 2013., dokument P8_TA(2015)0119.

Rezolucija Europskog parlamenta od 9. srpnja 2015. o Europskom programu sigurnosti, P8_TA(2015)0269.

Rezolucija Europskog parlamenta od 23. studenoga 2016. o provedbi zajedničke sigurnosne i obrambene politike, P8_TA(2016)0440.

4. Inicijativa EU-a za centre izvrsnosti u području KBRN sigurnosti (u daljnjem tekstu: „Inicijativa”), kojom upravlja Glavna uprava za međunarodnu suradnju i razvoj (GU DEVCO), glavni je – ali ne i jedini – program za ublažavanje KBRN prijetnji koje dolaze iz područja izvan EU-a. GU DEVCO provodi i druge mjere za ublažavanje tih prijetnji, kao što su unaprjeđenje sustava za kontrolu izvoza robe s dvojnomo namjenom (KBRN materijala koji se upotrebljavaju u civilne i vojne svrhe) i stvaranje primamljivih poslovnih mogućnosti za znanstvenike koji imaju znanja o tehnologiji s dvojnomo namjenom kako se to znanje ne bi zloupotrebljavalo.

5. Glavni je cilj Inicijative jačanje dugoročnih kapaciteta nacionalnih i regionalnih tijela te upravnih tijela zaduženih za otklanjanje KBRN prijetnji, kao i poticanje trajne suradnje među tim tijelima¹⁰. U sklopu Inicijative uglavnom se financiraju projekti za jačanje kapaciteta, ali se pomoć u okviru nje ne pruža isključivo projektima. Njezina je glavna svrha uspostava i konsolidacija mreža za KBRN sigurnost (odnosno centara izvrsnosti) koje omogućuju suradnju među partnerskim zemljama i unutar njih. Osnovu mreže čine regionalna tajništva, na razini kojih se razmjenjuju znanje i stručno iskustvo.

6. Inicijativa je, u financijskom smislu, jedinstvena najopsežnija mjera u okviru Instrumenta za doprinos stabilnosti i miru (IcSP)¹¹ i najopsežniji civilni program vanjske sigurnosti EU-a. S pomoću instrumenta IcSP radi se na rješavanju pitanja u vezi sa sukobima, mirom i

⁸ SWD(2017) 278 final “Comprehensive Assessment of EU Security Policy” (Sveobuhvatna procjena sigurnosne politike EU-a), priložena dokumentu pod naslovom: Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Europskom vijeću i Vijeću – Deveto izvješće o napretku prema uspostavi učinkovite i istinske sigurnosne unije.

⁹ Zajednička vizija, zajedničko djelovanje: jača Europa. Globalna strategija za vanjsku i sigurnosnu politiku Europske unije, lipanj 2016.

¹⁰ Godišnji akcijski program za 2017. u skladu s člankom 5. [uredbe o uspostavi] Instrumenta za doprinos stabilnosti i miru: akcijski dokument za ublažavanje rizika i pripravnost na rizike u vezi s KBRN materijalima ili agensima.

¹¹ Uredba (EU) br. 230/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. ožujka 2014. o uspostavi Instrumenta za doprinos stabilnosti i miru, SL L 77, 15.3.2014., str. 1.).

sigurnošću „koja se ne mogu djelotvorno rješavati s pomoću drugih instrumenata EU-a za suradnju”¹².

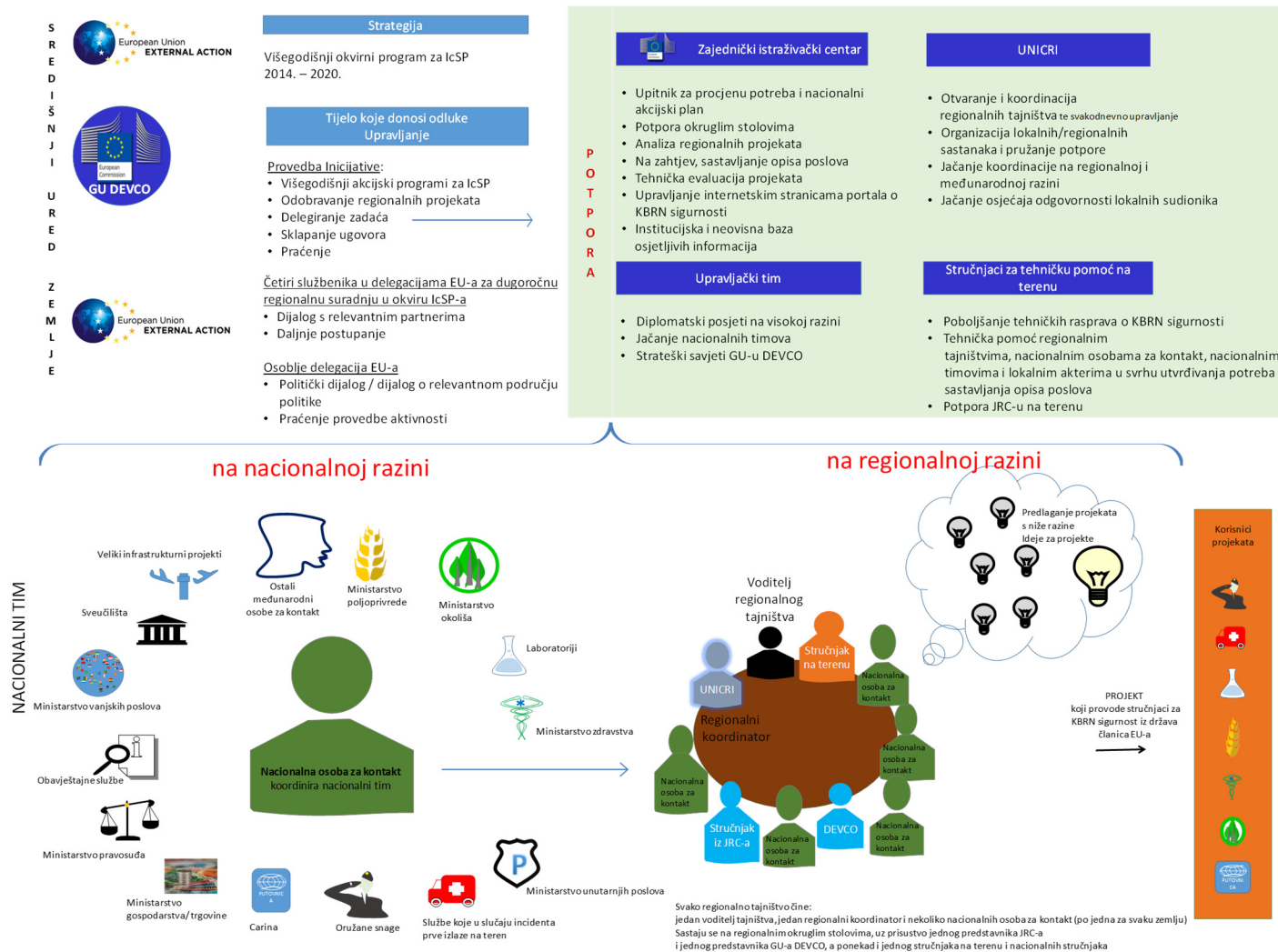
7. Proračun za Inicijativu za razdoblje 2009. – 2013. iznosio je 109 milijuna eura, a za razdoblje 2014. – 2020. 130 milijuna eura. Drugim riječima, prosječni iznos sredstava smanjio se sa 22 milijuna eura godišnje u prvom razdoblju na 19 milijuna eura godišnje u drugom (vidi **prilog I.**).

8. Inicijativa je pokrenuta u svibnju 2010.¹³ Sud je njezinu uspostavu ispitao u tematskom izvješću br. 17/2014: „Može li inicijativa za centre izvrsnosti EU-a djelotvorno pridonijeti smanjenju kemijskih, bioloških, radioloških i nuklearnih opasnosti koje dolaze iz područja izvan EU-a?”. Došlo se do zaključka da se s pomoću Inicijative to može postići, no da je prethodno potrebno do kraja utvrditi nekoliko elemenata (vidi **prilog II.**). Iako je organizacijska struktura Inicijative donekle promijenjena u odnosu na razdoblje tijekom kojeg je Sud obavio prethodnu reviziju, i dalje je složena jer se oslanja na široku mrežu tijela EU-a (Europska služba za vanjsko djelovanje (ESVD), GU DEVCO, Zajednički istraživački centar (JRC)), aktera nepovezanih s EU-om (Međuregionalni istraživački institut Ujedinjenih naroda za kriminal i pravdu (UNICRI), upravljački tim, regionalna tajništva, nacionalni timovi), stručnjaka za KBRN sigurnost, civilnih i vojnih dionika te drugih međunarodnih organizacija (vidi **sliku 1.**). Najveća promjena u odnosu na prethodnu reviziju očituje se u većoj uključenosti JRC-a i stručnjaka na terenu koje angažira GU DEVCO.

¹² Instrument za doprinos stabilnosti i miru (IcSP) – tematski strateški dokument za razdoblje 2014. – 2020. Višegodišnji okvirni program za razdoblje 2014. – 2020. (prilog).

¹³ Pokusni projekti i izrada planova financirani su u okviru godišnjeg akcijskog programa za ublažavanje rizika i pripravnost na rizike u vezi s KBRN materijalima ili agensima za 2009. godinu.

Slika 1. – Pregled organizacijske strukture Inicijative za centre izvrsnosti

Izvor: Europski revizorski sud.

9. U takvoj organizacijskoj strukturi, koja uključuje brojne dionike u području KBRN sigurnosti, kombiniraju se pristup predlaganja projekata s niže razine te nacionalni i regionalni pristup, što Inicijativu čini jedinstvenim takvim mehanizmom potpore. Vlade partnerskih zemalja imenuju „nacionalnu osobu za kontakt” koja djeluje kao njihov glavni predstavnik u Inicijativi i koja je odgovorna za interakciju s dionicima u području KBRN sigurnosti na nacionalnoj razini (nacionalnim timom, korisnicima projekata i drugim lokalnim akterima), kao i na međunarodnoj razini.

10. Osnovu centara izvrsnosti čini osam regionalnih tajništva (vidi **prilog III.**). Regionalna tajništva platforme su za promicanje i omogućavanje lakše suradnje na regionalnoj i međunarodnoj razini. Zadužena su za interakciju s nacionalnim osobama za kontakt u svojim regijama i pružanje potpore tim osobama, kao i za organizaciju regionalnih okruglih stolova, omogućavanje lakše razmjene informacija, određeni stupanj praćenja, regionalne aktivnosti i promidžbu Inicijative.

OPSEG REVIZIJE I REVIZIJSKI PRISTUP

11. Jedan od glavnih ciljeva ove revizije uspješnosti Inicijative EU-a za centre izvrsnosti u području KBRN sigurnosti bio je praćenje mjera koje su ESVD i Komisija poduzeli kako bi proveli preporuke iz tematskog izvješća Suda br. 17/2014, u kojima je stajalo da je potrebno:

- (a) usredotočiti sredstva EU-a na područja koja imaju najveću važnost za sigurnost EU-a
- (b) povećati kapacitete regionalnih tajništva
- (c) proširiti ulogu delegacija EU-a
- (d) uključiti partnerske zemlje u pokretanje i provedbu projekata
- (e) skratiti vrijeme koje protekne između podnošenja prijedloga projekata i početka njihove provedbe
- (f) poboljšati suradnju između tijela koja donose odluke i provedbenih tijela.

12. Prethodna revizija Suda bila je usmjerena na uspostavu Inicijative, no u kontekstu ove revizije proširen je njezin opseg kako bi se obuhvatilo i procjenu pristupa upravljanju rizicima, provedbu Inicijative u partnerskim zemljama te sustave za praćenje i evaluaciju. Cilj Suda bio je odgovoriti na sljedeće pitanje: je li Inicijativa za centre izvrsnosti u znatnoj mjeri doprinijela ublažavanju kemijskih, bioloških, radioloških i nuklearnih rizika koji prijete iz područja izvan EU-a?

13. Kako bi odgovorio na to pitanje, Sud se usredotočio na tri potpitanja:

- (a) Jesu li Komisija i ESVD usvojili odgovarajući pristup upravljanju rizicima?
- (b) Je li Inicijativa na zadovoljavajući način razrađena u partnerskim zemljama?
- (c) Jesu li uspostavljeni djelotvorni sustavi praćenja i evaluacije s pomoću kojih je moguće utvrditi i procijeniti rezultate Inicijative za centre izvrsnosti te izvijestiti o njima?

14. Revizija se provodila u razdoblju od veljače do listopada 2017. Sud je pregledao popratnu dokumentaciju i obavio razgovore s predstavnicima Komisije (GU DEVCO, JRC, GU ECHO,

GU NEAR i GU HOME), ESVD-a, UNICRI-ja i upravljačkog tima te sa sudionicima

5. međunarodnog sastanka nacionalnih osoba za kontakt u Bruxellesu.

15. Sud je obavio i revizijske posjete trima partnerskim zemljama: Gruziji (u lipnju 2017.), Jordanu i Libanonu (u rujnu 2017.). Sve tri zemlje obuhvaćene su susjedskom politikom, koja je jedno od prioritetnih područja Inicijative, a u Gruziji i Jordanu nalaze se i regionalna tajništva¹⁴. Sud je obavio razgovore s čelnicima regionalnih tajništva, regionalnim koordinatorima, stručnjacima za tehničku pomoć na terenu, nacionalnim osobama za kontakt i predstavnicima delegacija EU-a te s 15 korisnika projekata i trima izvođačima (provoditeljima projekata EU-a). Provedena je anketa među svim regionalnim tajništvima (njih 8) i među uzorkom drugih dionika (koji su navedeni u nastavku) kako bi se prikupile opće informacije o Inicijativi. Sud je analizirao sve pisane odgovore:

- (i) regionalnih tajništva (odgovore je poslalo njih 5 od 8)
- (ii) nacionalnih osoba za kontakt (odgovore je poslalo njih 11 od 18)
- (iii) delegacija EU-a (odgovore je poslalo njih 14 od 18)
- (iv) provoditelja projekata (odgovore je poslalo njih 6 od 7)
- (v) kontaktnih točaka EU-a za KBRN sigurnost (odgovore je poslalo njih 5 od 10).

¹⁴ Regionalna tajništva u jugoistočnoj i istočnoj Europi te na Bliskom istoku.

OPAŽANJA

Utvrđivanje prioritetnih aktivnosti još se ne obavlja na temelju procjene rizika

Potrebno je hitno odrediti prioritetne aktivnosti i rashode

16. Kako bi se zajamčila optimalna upotreba ograničenih resursa, Sud je u tematskom izvješću br. 17/2014 preporučio da se prednost da financiranju područja od najveće važnosti za sigurnost EU-a. Prema navodima GU-a HOME, najizravniiji KBRN rizici za sigurnost EU-a dolaze s Bliskog istoka i iz zemalja istočnog partnerstva¹⁵, a potom i iz sjevernoafričkih zemalja, koje zajedno čine 20 % partnerskih zemalja. Unatoč tome, prioritetna zemljopisna područja koja je odredio GU DEVCO (jugoistočna i istočna Europa, Bliski istok, sjeverna Afrika – Sahel, afričko-atlantsko pročelje te istočna i središnja Afrika) obuhvaćaju 70 % partnerskih zemalja, od kojih se mnoge ne smatraju izvorom najizravniijih KBRN rizika za EU.

17. Štoviše, GU DEVCO i ESVD potiču i druge partnerske zemlje da pristupe Inicijativi. Slijedom toga, broj partnerskih zemalja i dalje bilježi rast umjesto da se većina aktivnosti usmjeri na manji broj zemalja¹⁶. Do listopada 2017. broj partnerskih zemalja povećao se od prethodnog revizijskog posjeta Suda za 15, odnosno s 43 na 58 zemalja (vidi ***prilog IV.***) te je zanimanje za Inicijativu sve veće¹⁷. Budući da su resursi ograničeni, uključivanje novih zemljopisnih područja u konačnici znači manju prosječnu pomoć po državi.

18. Tijekom razdoblja izrade tematskog izvješća br. 17/2014, Sud je ispitao sustave za odabir i provedbu prvih 40 projekata. Napravljena je usporedba raspodjele financijskih sredstava za projekte od br. 1 do br. 40 (prvo razdoblje) s raspodjelom za projekte od br. 41 do br. 60 (drugo razdoblje). Iz ***sluke 2.*** vidljivo je da je za područje jugoistočne i istočne Europe, koje se smatra jednim od prioriteta EU-a, sveukupno izdvojeno najviše financijskih sredstava za

¹⁵ Armenija, Azerbajdžan, Bjelarus, Gruzija, Moldova i Ukrajina.

¹⁶ Etiopija, Kuvajt, Pakistan i Sjeverna Leone pristupili su Inicijativi 2017. godine, a Mongolija u ožujku 2018.

¹⁷ Kazahstan je izrazio interes za pristupanje.

projekte (21 %), ali i da je u posljednjem razdoblju to područje primilo manje sredstava. Od projekta br. 41 nadalje najviše sredstava izdvojeno je za afričko-atlantsko pročelje, koje – uz iznimku Maroka – nije obuhvaćeno susjedskom politikom. Jugoistočna Azija treći je najveći korisnik financijskih sredstava, iako ta regija nije jedno od područja s prioritarnim rizicima. Iako su Bliski istok i sjeverna Afrika – Sahel rizičnija područja (vidi **odlomak 16.**)¹⁸, za te je regije (uz iznimku država članica Vijeća za suradnju u Perzijskom zaljevu) u drugom razdoblju izdvojena najmanja količina sredstava. Sveukupno, te su regije primile redom 13 % i 9 % financijskih sredstava za projekte. Regije iz kojih prijete najizravniiji KBRN rizici za EU (vidi **odlomak 16.**) primile su sveukupno 43 % ukupnih sredstava izdvojenih za projekte. Slijedom navedenoga, utvrđivanje prioritarnih projekata ne obavlja se na temelju procjene rizika povezanih sa zemljopisnim područjem. To je u suprotnosti s prethodnom preporukom Suda koju je Komisija prihvatila.

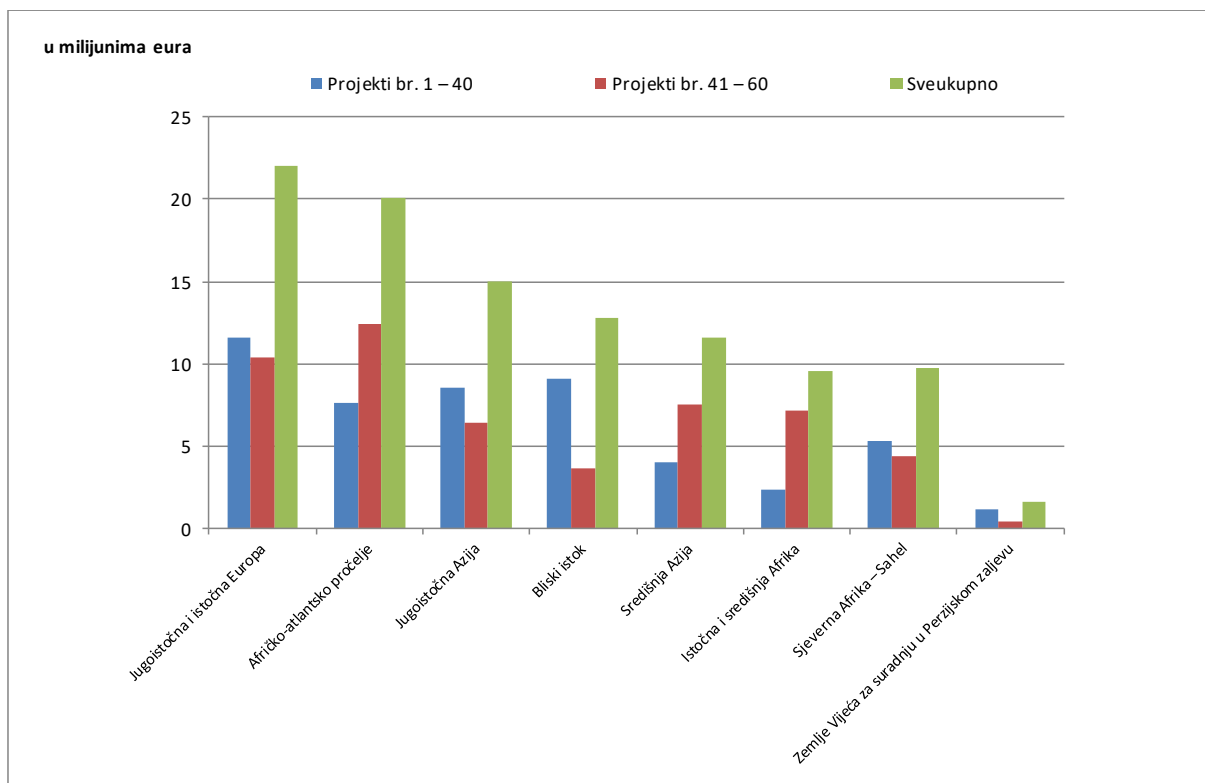
19. Primjenjujući pristup koji se temelji na potrebama, odnosno pristup predlaganja projekata s niže razine¹⁹, regije podnose prijedloge projekata GU-u DEVCO. Odabir projekata za financiranje obavlja Komisija, no pritom ne primjenjuje kriterije odabira koji se temelje na rizičnosti, iako je u vlastitom radnom dokumentu iznijela primjedbu da bi za sigurnost EU-a bilo korisno češće obavljati procjene prijetnji i rizika²⁰. Umjesto toga, prijedlozi projekata prihvaćaju se prema redoslijedu njihova podnošenja jer se Komisija nada da će time potaknuti konkurenciju među regijama. U praksi, financijska sredstva Inicijative raspodijeljena su među većim brojem partnerskih zemalja.

¹⁸ Međunarodni institut za mirovna istraživanja u Stockholmu, godišnjak za 2017.

¹⁹ Partnerske zemlje (nacionalni timovi) utvrđuju svoje posebne potrebe te potom na regionalnoj razini raspravljaju o mjerama koje bi se mogle provesti u svrhu uklanjanja zajedničkih KBRN rizika i prijetnji.

²⁰ SWD(2017) 278 final, dio 1/2, str. 13.

Slika 2. – Raspodjela financijskih sredstava po regijama u razdoblju od 2010. do listopada 2017.

Izvor: Europski revizorski sud, na temelju podataka preuzetih iz sustava CRIS i s portala o KBRN sigurnosti, kao i podataka koje je dostavio JRC.

20. Osim toga, nijednom tematskom području nije dan prioritet. Iako je u okviru unutarnje politike EU-a za KBRN sigurnost²¹ najveći naglasak izvorno bio stavljen na preventivne mjere, u pravnom okviru Instrumenta za doprinos stabilnosti i miru (IcSP)²² ne precizira se kojim bi mjerama ublažavanja vanjskih prijetnji i rizika trebalo dati prednost (pripravnosti, sprječavanju, otkrivanju ili pružanju odgovora). Međutim, stručnjaci iz GU-a HOME i GU-a DEVCO preporučili su da se, kao prvi korak, KBRN materijali identificiraju te da ih se

²¹ Council conclusions on strengthening chemical, biological, radiological and nuclear (CBRN) security in the European Union – an EU CBRN Action Plan (Zaključci Vijeća o jačanju kemijske, biološke, radiološke i nuklearne (KBRN) sigurnosti u Europskoj uniji – akcijski plan EU-a za KBRN prijetnje). Dokument 15 505/1/09 REV 1, 12. studenoga 2009.

²² Uredba (EU) br. 230/2014.

Instrument za doprinos stabilnosti i miru (IcSP) – tematski strateški dokument za razdoblje 2014. – 2020.

stavi pod kontrolu. Sud je utvrdio samo tri projekta koja su bila usmjerena na identificiranje KBRN postrojenja i materijala koji se u njima nalaze. Osim toga, samo pet projekata od njih 66, u okviru kojih je nastalo 9 % rashoda, bilo je isključivo posvećeno kemijskim rizicima (vidi prilog V.), iako Obavještajni i situacijski centar EU-a smatra da je to prijetnja čije je ostvarivanje najizglednije.

21. Komisija se tijekom 2017. počela služiti Inicijativom kako bi se potražio odgovor na pitanja koja su u većoj mjeri povezana sa sigurnošću, kao što su borba protiv terorizma, borba protiv kiberkriminaliteta, zaštita ključne infrastrukture, borba protiv trgovine krivotvorenim lijekovima, pomorska sigurnost i eksplozivi. S obzirom na to da su resursi Inicijative ograničeni, Komisija namjerava financirati te nove aktivnosti iz drugih proračunskih linija, pritom se služeći strukturama centara izvrsnosti. Međutim, i dalje postoji velik broj mjera koje su potrebne za uklanjanje uobičajenih KBRN rizika²³. Nacionalne osobe za kontakt ulažu znatne napore u područje KBRN sigurnosti te očekuju vidljive rezultate. Proširenje inicijative na druga tematska područja iziskuje dodatan rad, iako još preostaje mnogo toga za učiniti u području KBRN sigurnosti.

²³ Po analogiji, na temelju prvog akcijskog plana za KBRN sigurnost, države članice EU-a bile su dužne provesti 124 mjere povezane sa sprječavanjem, otkrivanjem, pripravnošću i pružanjem odgovora.

Utvrđivanje potreba i prioriteta partnerskih zemalja i dalje traje predugo te se ne temelji na procjenama sistemskih rizika

22. JRC je za partnerske zemlje izradio upitnik za procjenu potreba. Pitanja iz upitnika bila su općenita i odnosila su se, primjerice, na to postoje li ili ne postoje u partnerskoj zemlji nacionalni pravni okvir ili institucijski okvir kojim je uređena sigurnost i zaštita KBRN materijala i postrojenja. Koncept rizika nije bio uključen u metodologiju JRC-a te smjernice o tome kako bi trebalo utvrđivati rizike i kojima bi trebalo dati prednost nisu bile dostatne. Nedostaci utvrđeni s pomoću upitnika temelj su za izradu nacionalnog akcijskog plana za ublažavanje KBRN rizika.

23. Stručnjaci iz JRC-a pomogli su nacionalnim timovima za KBRN sigurnost²⁴ u partnerskim zemljama da odgovore na pitanja, no upitnik za procjenu potreba i dalje je namijenjen tome da partnerske zemlje same procijene svoje potrebe. Komisija preporučuje da se u svrhu ispunjavanja upitnika i izrade nacionalnog akcijskog plana u nacionalne timove uključe predstavnici raznih ministarstava (vidi [sliku 1.](#)) i drugih priznatih kontaktnih točaka²⁵. Analiza koju je obavio Sud pokazuje da se u nacionalne timove nisu sustavno uključivali stručnjaci iz svih KBRN polja.

24. Do listopada 2017. 26 od 58 partnerskih zemalja (45 %) dovršilo je ispunjavanje upitnika za procjenu potrebe, dok je svega 18 partnerskih zemalja (31 %) izradilo nacionalni akcijski plan. Četiri partnerske zemlje izradile su ga ne primijenivši metodologiju koja se temelji na upitniku (vidi [prilog I.](#)).

25. Činjenica da dio partnerskih zemalja nije provodio procese ispunjavanja upitnika i izrade akcijskog može se objasniti time da je riječ o dobrovoljnim postupcima za koje je potrebna

²⁴ Nacionalni timovi za KBRN sigurnost u svojim matičnim zemljama koordiniraju rad i razmjenjuju informacije među institucijama kao što su ministarstva, agencije te obrazovne i istraživačke ustanove koje na različitim razinama djeluju u području ublažavanja KBRN rizika.

²⁵ Na primjer, kontaktne točke za Interpol, Svjetsku zdravstvenu organizaciju, Odbor Vijeća sigurnosti UN-a uspostavljenog rezolucijom 1540, Konvenciju o biološkom oružju, Organizaciju za hranu i poljoprivredu, Organizaciju za zabranu kemijskog oružja, Međunarodnu agenciju za atomsku energiju, Program za sprječavanje, pripravnost i pružanje odgovora na prirodne katastrofe i katastrofe izazvane ljudskim djelovanjem itd.

politička volja. Dodatno obrazloženje za to što je tek manji broj partnerskih zemalja dovršio ispunjavanje upitnika i izradio nacionalne akcijske planove leži u političkoj nestabilnosti u određenim partnerskim zemljama, što otežava planiranje. Naposljetku, JRCnije mogao dovoljno brzo odgovoriti na sve zahtjeve za pomoć u vezi s ispunjavanjem upitnika i izradom akcijskog plana.

26. Zbog sve većeg broja zahtjeva iz partnerskih zemalja za pomoć pri ispunjavanju upitnika i izradi nacionalnih akcijskih planova, kao i zbog aktualnog proširenja Inicijative, osoblje JRC-a našlo se pod znatno većim opterećenjem. Resursi koji su stavljani Inicijativi na raspolaganje smanjeni su s 200 jedinica mjesečnog rada jednog djelatnika tijekom 2015. na 105 takvih jedinica tijekom 2017. Nemogućnost JRC-a da se nosi s radnim opterećenjem dovela je do osjetnih kašnjenja u pogledu održavanja radionica. Na dan 31. listopada 2017. na radionicu o ispunjavanju upitnika ili izradi nacionalnog akcijskog plana u prosjeku se čekalo 19 mjeseci od trenutka podnošenja zahtjeva ili sudjelovanja na prethodnoj radionici. Ako se upitnici ne budu ispunjavali, a akcijski planovi ne budu izrađivali na vrijeme, postoji rizik da će se izgubiti zamah, čime bi se narušila vjerodostojnost Inicijative.

Određeni aspekti Inicijative u partnerskim su zemljama razrađeni na zadovoljavajući način

Inicijativa je doprinijela unaprjeđenju struktura za upravljanje KBRN prijetnjama u partnerskim zemljama i jačanju regionalne suradnje

27. Dva najveća uspjeha Inicijative čine uspostava nacionalnih timova za KBRN sigurnost i pokretanje regionalne suradnje. Za uspostavu nacionalnih struktura bilo je potrebno mnogo vremena, zbog čega je došlo do kašnjenja s provedbom aktivnosti. Međutim, do listopada 2017. velika većina zemalja (vidi **prilog I.**) imenovala je nacionalne osobe za kontakt i oformila nacionalni tim kako bi se zajamčila međuinstitucijska suradnja i poboljšale strukture za upravljanje KBRN prijetnjama na nacionalnoj razini. Te su strukture dodatno unaprjeđene zahvaljujući ispunjavanju upitnika za procjenu potreba i izradi nacionalnog akcijskog plana (vidi **odlomke 22. i 24.**).

28. Regionalna tajništva²⁶ pomažu partnerskim zemljama da procijene i pronađu rješenja za svoje potrebe te omogućuju lakšu koordinaciju među tim zemljama. Također doprinose uspostavi mreže za KBRN sigurnost. Međutim, u tematskom izvješću br. 17/2014 Sud je istaknuo da im je nedostajalo tehničke stručnosti. GU DEVCO u potpunosti je proveo našu preporuku uputivši na teren šest stručnjaka za tehničku pomoć (u daljnjem tekstu: „stručnjaci na terenu”) i rasporedivši ih u sedam regionalnih tajništva²⁷. Stručnjaci na terenu doprinose uspostavi stabilnih struktura za upravljanje KBRN prijetnjama u partnerskim zemljama, i to pružanjem tehničke potpore nacionalnim timovima, nacionalnim osobama za kontakt i regionalnim tajništvima. Organiziraju tečajeve i vježbe, moderiraju sastanke nacionalnih timova te pripremaju radionice o upitnicima za procjenu potreba i nacionalnim akcijskim planovima te sudjeluju na njima. Ujedno doprinose poboljšanju regionalne suradnje u pogledu izražavanja potreba i oblikovanja projekata, sastavljanja opisa poslova i praćenja provedbe regionalnih projekata. Partnerske zemlje izrazile su pozitivno mišljenje o stručnjacima na terenu.

²⁶ Regionalno tajništvo čine voditelj tajništva i regionalni koordinator iz UNICRI-ja.

²⁷ Jedan od stručnjaka na terenu zadužen je za dvije regije: sjevernu Afriku – Sahel i Bliski istok.

29. Regionalna tajništva također su unaprijedila suradnju i koordinaciju s drugim međunarodnim organizacijama²⁸ (vidi **okvir 1.**). Na primjer, regionalna tajništva pomogla su da šest partnerskih zemalja dobije potporu Odjela za potporu provedbi Konvencije o biološkom oružju.

Okvir 1. – Jačanje suradnje s ostalim međunarodnim organizacijama

Nakon krize uzrokovane ebolom, talijansko predsjedništvo Globalnog partnerstva G7 i centri izvrsnosti EU-a za KBRN sigurnost organizirali su u listopadu 2017. radionicu za 11 afričkih zemalja kako bi se utvrdile mjere za ublažavanje rizika za biozaštitu i biosigurnost u Africi.

Po prvi je put obavljena usporedba procjena potreba i akcijskih planova izrađenih u skladu s nekoliko međunarodnih inicijativa i obveza²⁹, čime je omogućena koordinacija i konsolidacija postojećih informacija povezanih s različitim inicijativama. Plan je GU-a DEVCO nastaviti s tom praksom kako bi se dodatno razradile mjere koje se odnose na glavne prioritete budućeg djelovanja u području biozaštite i biosigurnosti.

30. U tematskom izvješću br. 17/2014 Sud je istaknuo da partnerske zemlje nisu bile u dovoljnoj mjeri uključene u odabir projekata, iako je Inicijativa zamišljena tako da se projekti predlažu s niže razine.

31. Od projekta br. 33 (iz ožujka 2013.) nadalje o projektima se raspravlja na regionalnim okruglim stolovima te je broj projekata predloženih s niže razine³⁰ (20) dvostruko veći od broja projekata predloženih s više razine (9), odnosno s razine GU-a DEVCO (vidi **prilog VI.**). U provedbu najmanje polovice projekata³¹ uključeni su lokalni stručnjaci. Preporuka Suda

²⁸ Svjetska zdravstvena organizacija, Konvencija o biološkom oružju, Konvencija o kemijskom oružju, Interpol i Vijeće sigurnosti Ujedinjenih naroda.

²⁹ Inicijativa EU-a za centre izvrsnosti u području KBRN sigurnosti, međunarodni zdravstveni propisi Svjetske zdravstvene organizacije, rezolucija 1540 Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda i Konvencija o biološkom oružju.

³⁰ Opsegom revizije koju je obavio Sud obuhvaćeni su projekti zaključno s projektom br. 60. Međutim, u ovaj izračun uračunani su i projekti do br. 66. Projekti tehničke pomoći na terenu nisu uzeti u obzir.

³¹ Bez projekata tehničke pomoći na terenu i ugovora o isporuci opreme.

iznesena u ranije objavljenom tematskom izvješću br. 17/2014 u potpunosti je provedena. Projektima u sklopu Inicijative sada se potiče razvoj snažnijeg osjećaja odgovornosti lokalnih dionika, kao i kultura konsenzusa.

32. Vrijeme koje protekne između podnošenja prijedloga projekata i početka njihove provedbe, koje je prema preporuci Suda bilo potrebno skratiti, i dalje je dugo (vidi **prilog VI.**) – u prosjeku iznosi više od 18 mjeseci. Komisija je nedavno izmijenila pristup koji primjenjuje za utvrđivanje posebnih potreba korisnika, ali je prerano da bi se procijenilo u kojoj će se mjeri tom novom metodom ubrzati početak aktivnosti u sklopu projekata. Stoga je Sud zaključio da je ta preporuka djelomično provedena.

33. Regionalni akcijski planovi još ne postoje. Nacionalni akcijski planovi čija je izrada dovršena potaknuli su rasprave o mogućim regionalnim aktivnostima/projektima. Osim toga, regionalna tajništva, ponekad uz potporu stručnjaka na terenu, prikupljaju i konsolidiraju informacije o nacionalnim potrebama radi utvrđivanja regionalnih prioriteta. Regionalni pristup koji je krenuo s domaćeg terena već je prisutan u trima regijama zahvaljujući većoj razini povjerenja i snažnijem osjećaju odgovornosti (vidi **okvir 2.**).

Okvir 2. – Utvrđivanje regionalnih potreba

U travnju 2016. održan je prvi sastanak nacionalnih stručnjaka iz svih partnerskih zemalja u jugoistočnoj Aziji u svrhu razmjene mišljenja o regionalnim prioritetima (na temelju analize upitnika za procjenu potreba, nacionalnih akcijskih planova, prethodnih/tekućih projekata i popisa prioriteta). Na sastanku je dogovoreno sedam regionalnih prijedloga projekata. Iako je to pozitivan pokazatelj sve snažnije inicijative, te je prijedloge trebalo uvelike izmijeniti, na temelju čega je donesena odluka da se u tu regiju na teren uputi stručnjak, počevši od 2018. nadalje.

Tajništvo za jugoistočnu i istočnu Europu analiziralo je postojeće nacionalne akcijske planove u toj regiji i prethodne prijedloge projekata, uključujući i odbačene. Nacionalne osobe za kontakt također su pozvane da sastave popis svojih prioriteta. Na temelju tih informacija 2016. na razini regije donesena je regionalna strategija s popisom od 10 prioriteta. Na razini regije dovršava se opis poslova u vezi s prijedlogom projekta za gospodarenje kemijskim i biološkim otpadom.

Nacionalne osobe za kontakt afričko-atlantskog proćelja ocijenile su da se aktivnosti koje su predložili provoditelji projekta ne podudaraju s lokalnim potrebama jer opis poslova nije bio dovoljno precizan.

Za prikupljanje informacija, analizu i utvrđivanje stvarnih potreba te izradu prijedloga projekata angažirani su lokalni stručnjaci. Takva praksa primijenjena je za sastavljanje opisa poslova za dva nedavna prijedloga projekata³² te bi se njome moglo skratiti trajanje početne faze.

34. Projektima su postignuta neka ili sva planirana ostvarenja. Brojni projekti uključivali su osposobljavanje, čiji se sadržaj kretao sve od općeg uvoda i podizanja razine osviještenosti do postupaka jačanja kapaciteta koji su više operativne naravi. U okviru različitih projekata organizirani su studijski posjeti državama članicama EU-a, nabavljena je oprema za ublažavanje KBRN prijetnji, izrađeni su edukativni materijali kao što su priručnici, smjernice za primjenu najbolje prakse, metodološki priručnici i nacionalni planovi za pružanje odgovora te su pružene informacije za potrebe donošenja ili izmjene zakonodavstva i propisa (vidi **okvir 3.**).

Okvir 3. – Nagrade za ostvarene uspjehe

Nacionalne osobe za kontakt i čelnici regionalnih tajništva potiču se na promicanje uspjeha ostvarenih u sklopu Inicijative. Nagradama koje su centri izvrsnosti dodijelili na 5. godišnjem sastanku nacionalnih osoba za kontakt odalo se priznanje nekima od tih postignuća.

Zambiji je zbog izmjena koje je uvela u nacionalni pravni okvir u vezi s upravljanjem KBRN rizicima dodijeljena nagrada za najveći uspjeh ostvaren na nacionalnoj razini. Donesen je Zakon o izmjenama Zakona o borbi protiv terorizma br. 2/2015, što je dovelo do uspostave nacionalnog centra za borbu protiv terorizma. Jedna od njegovih zadaća je otkrivanje i kontrola KBRN rizika te pružanje odgovora na njih.

35. Partnerske zemlje smatraju da su terenske i stožerne simulacijske vježbe³³ koje se provode u sklopu Inicijative vrlo korisne³⁴ (vidi **okvir 4.**). Ispitanici su izjavili da bi željeli da se

³² U vezi s prijevozom opasnih tvari i sigurnošću hrane.

³³ Stožerne vježbe sastoje se od razmjene mišljenja među sudionicima radi utvrđivanja i predlaganja mjera za pružanje odgovora na KBRN prijetnje. U okviru terenskih vježbi provjeravaju se operativni kapaciteti za pružanje odgovora na KBRN incidente.

³⁴ Na primjer, projekti br. 4, 9, 17, 21, 22, 23, 33, 34, 42, 44, 46 i 47.

financira još veći broj terenskih vježbi (uz odgovarajuće prethodno osposobljavanje) jer ih smatraju najboljim oblikom praktičnog učenja.

Okvir 4. – Stožerna vježba FALCON I.

Države članice Vijeća za suradnju u Perzijskom zaljevu posljednja su regija koja je pristupila Inicijativi. Iako još nije izrađen nijedan regionalni projekt, regionalno je tajništvo u veljači 2016. pokrenulo aktivnosti u regiji organizacijom radionice i stožerne vježbe, s naglaskom na otkrivanje nuklearnih prijetnji i pružanje odgovora na njih. Te aktivnost većinski su financirali Ujedinjeni Arapski Emirati i Globalna inicijativa za borbu protiv nuklearnog terorizma. Svrha vježbe FALCON, kao prve vježbe takve vrste, bilo je jačanje regionalne suradnje i razmjene informacija te unaprjeđenje nacionalnih scenarija svake zemlje³⁵. Globalna inicijativa za borbu protiv nuklearnog terorizma, Međunarodna agencija za atomsku energiju i Svjetska carinska organizacija sudjelovale su u vježbi u svojstvu promatrača.

Tijekom 2018. ili 2019. planira se održati druga vježba. Vježba FALCON II. bit će u prvom redu usmjerena na jačanje kapaciteta za otkrivanje radioloških prijetnji i pružanje odgovora na njih, a zatim na stožerne i terenske vježbe.

Međutim, ozbiljne prepreke i dalje otežavaju ostvarivanje punog potencijala Inicijative

36. Unatoč postignućima koja su navedena u prethodnom odjeljku, i dalje postoje ozbiljne prepreke. One otežavaju ostvarivanje punog potencijala Inicijative u pogledu uspostave međusobno povezane zajednice za KBRN sigurnost na nacionalnoj, regionalnoj i međunarodnoj razini.

Prepreke na razini partnerske zemlje

37. Niz je čimbenika koji su negativno utjecali na to u kojoj je mjeri u partnerskim zemljama došlo do poboljšanja struktura za upravljanje KBRN prijetnjama i ublažavanja rizika. Među njima ističu se ograničene ovlasti i pravni status nacionalnog tima u cjelini, a osobito nacionalnih osoba za kontakt. Ostale prepreke uključuju nedostatnu interakciju članova

³⁵ Domaćin su bili Ujedinjeni Arapski Emirati, a sudjelovali su Hašemitska Kraljevina Jordan, Kraljevina Maroko, Država Katar, Kraljevina Saudijska Arabija, Država Kuvajt, Sultanat Oman i Kraljevina Bahrein.

nacionalnih timova, političku nestabilnost i manjak financijskih sredstava. Stručnjaci na terenu moderirali su sastanke nacionalnih timova u nizu zemalja, ali taj vid potpore nije dugoročno održiv.

38. Nacionalne osobe za kontakt imaju ključnu ulogu u mreži jer one koordiniraju rad dionika u području KBRN sigurnosti na razini svojih matičnih zemalja i služe kao nacionalne kontaktne točke za Inicijativu. Komisija želi da one postanu jedinstvena pristupna točka za sva pitanja u vezi s KBRN sigurnošću. Međutim, različite institucije koje sudjeluju u radu nacionalnog tima i same vlade predmetnih zemalja često ne pridaju tim osobama dovoljno važnosti, niti im daju dovoljne ovlasti.

39. Nakon objave tematskog izvješća br. 17/2014 GU DEVCO uputio je na teren službenike za dugoročnu regionalnu suradnju u okviru IcSP-a u tek četiri delegacije EU-a³⁶ (Nairobi, Manila, Dakar i Islamabad). Prva dva grada domaćini su regionalnih tajništva, dok zadnja dva nisu. Službenici za dugoročnu regionalnu suradnju u okviru IcSP-a održavaju kontakte s drugim delegacijama EU-a u regijama u koje su upućeni. Međutim, njihove zadaće nisu ograničene isključivo na pitanja u vezi s KBRN sigurnošću, nego obuhvaćaju i druge sigurnosne aktivnosti³⁷.

40. Delegacije EU-a sve više rade na promicanju Inicijative i poticanju političkih struktura da se angažiraju, kako unutar zemlje tako i na regionalnoj razini, ali i dalje u nedovoljnoj mjeri. Pitanja u vezi s KBRN sigurnošću nisu se sustavno uključivala u dijalog o relevantnom području politike, kao ni u sigurnosni ili politički dijalog. Opseg informacija kojima delegacije raspolažu često je ovisio o tome je li u predmetnoj regiji prisutan službenik za dugoročnu regionalnu suradnju u okviru IcSP-a. U pojedinim zemljama u prioritetnim regijama delegacije EU-a nisu se uključile u rad u vezi s KBRN sigurnošću. Općenito govoreći, Sud smatra da su ESVD i Komisija djelomično proveli njegovu prethodnu preporuku.

³⁶ Radno mjesto službenika za dugoročnu regionalnu suradnju u okviru IcSP-a upućenog u Amman preneseno je u GU NEAR.

³⁷ Primjerice, borba protiv terorizma, zaštita ključne infrastrukture i borba protiv nezakonite trgovine.

Prepreke na razini regije i šireg područja

41. Sveobuhvatna analiza koju je obavio Sud pokazala je da u većini projekata regionalna suradnja nije bila utvrđena kao jedan od glavnih ciljeva, s obzirom na to da se sve partnerske zemlje prvo žele posvetiti vlastitim nacionalnim potrebama. Iako postoji jasna potreba da se uspostavi ravnoteža između jačanja nacionalnih kapaciteta za ublažavanje KBRN rizika s jedne i povećanja razine regionalne suradnje s druge strane, omjer nacionalnih i regionalnih aktivnosti u projektima o kojima je Sud raspolagao s dovoljno informacija bio je 70:30.

42. Jačanje mreža za KBRN sigurnost na nacionalnoj i regionalnoj razini ključni je uvjet da bi se zajamčilo pružanje odgovarajućeg odgovora u slučaju incidenta s KBRN agencijama. Dodatni je cilj Inicijative pomoći partnerskim zemljama u pogledu suradnje, no interakcija na regionalnoj razini nije bila dovoljno česta. Regionalni okrugli stolovi (vidi [sliku 1.](#) i [prilog I.](#)), na kojima se raspravlja o projektima, općenito se održavaju dvaput godišnje, ali nacionalni se stručnjaci pozivaju samo jednom, čime se smanjuje razina stručnosti na tim skupovima. GU DEVCO također organizira zaseban godišnji sastanak samo za čelnike regionalnih tajništva. Nacionalne osobe za kontakt i stručnjaci na terenu istaknuli su da je potrebno održavati redovitije sastanke, pozivati međunarodne stručnjake, organizirati kratke radionice/tečajeve i provoditi više stožernih i terenskih vježbi.

43. Trenutačno ne postoji forum za rasprave ili platforma za razmjenu smjernica, najbolje prakse, studija ili iskustva stečenog u okviru međunarodnih organizacija ili projekata koje je EU financirao iz drugih programa u području KBRN sigurnosti u suradnji s partnerskim zemljama (na primjer, programa „Sprečavanje i borba protiv kriminala”, Sedmog okvirnog programa za istraživanje, Komponente „Policija” Fonda za unutarnju sigurnost i programa Obzor 2020.).

Prepreke pri razmatranju drugih mogućnosti financiranja

44. Budućnost Inicijative u velikoj mjeri ovisi o provedbi nacionalnih akcijskih planova. U tim planovima navedene su brojne mjere (vidi primjere u [prilogu V.](#)) koje se ne mogu u cijelosti provesti samo sredstvima iz nacionalnih proračuna i resursima Inicijative. Međutim, može se posegnuti i za drugim izvorima financiranja kao što su, primjerice, Europski instrument za susjedstvo, Europski razvojni fond ili Instrument za suradnju u području nuklearne sigurnosti.

45. Nacionalni akcijski plan ključan je dokument koji omogućuje lakšu koordinaciju donatora u području KBRN sigurnosti, a time i usmjeravanje dodatnih resursa na jačanje nacionalnih kapaciteta (vidi **okvir 5.**).

Okvir 5. – Izrada gruzijskog nacionalnog akcijskog plana

Gruzija je 2015. godina usvojila nacionalni akcijski plan za KBRN sigurnost za razdoblje 2015. – 2019. Iako nije izrađen s pomoću metodologije za procjenu potreba koja se primjenjuje u sklopu Inicijative, gruzijski nacionalni akcijski plan bio je jedan od prvih koji je usvojila neka od partnerskih zemalja.

U njemu je navedeno 30 prioriteta i 118 posebnih mjera. Gruzijско Vijeće za međuinstitucijsku koordinaciju sastaje se svake godine radi rasprave o provedbi nacionalnog akcijskog plana. Na sastanak se pozivaju i donatori.

Najvažniji rezultat posebnog koordinacijskog sastanka donatora iz studenoga 2017. bio je dokument s procjenom potreba koji su gruzijska tijela izradila da pomognu donatorima, uključujući EU, pri planiranju pomoći u području KBRN sigurnosti. Dvije države članice EU-a ponudile su pomoć u vezi s hitnom medicinskom pomoći / civilnom zaštitom i obukom vojnih jedinica za očuvanje KBRN sigurnosti. Osim toga, jedan veliki donator izvan EU-a najavio je da će sva buduća pomoć Gruziji u području KBRN sigurnosti biti usklađena s nacionalnim akcijskim planom.

46. Delegacije EU-a mogu imati bitnu ulogu u pronalaženju drugih izvora financiranja, koji mogu biti povezani s temama u području KBRN sigurnosti kao što su, primjerice, sigurnost hrane, biozaštita, biosigurnost, kemijsko zagađenje, sigurnosni standardi i pravni okvir za KBRN sigurnost u projektima koji se financiraju u tradicionalnim razvojnim sektorima (npr. poljoprivreda, okoliš, zdravlje, pravosuđe). Međutim, većina anketiranih delegacija EU-a nije zatražila dodatna sredstva za aktivnosti u vezi s KBRN sigurnošću.

47. Velika većina anketiranih delegacija EU-a navela je da još nisu održani koordinacijski sastanci s državama članicama EU-a.

48. Unatoč činjenici da je susjedska politika jedno od prioritetnih područja Inicijative i EU-a općenito, uključenost GU-a NEAR dosad je bila ograničena opsega. Veća interakcija GU-a DEVCO s drugim glavnim upravama Komisije, primjerice GU-om NEAR i GU-om ECHO, također bi omogućila lakše pronalaženje rješenja za utvrđene nedostatke koji se nisu mogli ukloniti s pomoću Inicijative.

Neodgovarajuće praćenje i evaluacija

49. U okviru Inicijative trebalo bi objavljivati postignute rezultate kako bi se moglo utjecati na buduće strateške i operativne odluke te kako bi se pobudila razina zanimanja i političkog angažmana potrebna za uspjeh Inicijative.

50. GU DEVCO snosi opću odgovornost za praćenje Inicijative, no za povratne informacije koje su mu potrebne oslanja se na druge dionike. Oni prikupljaju informacije te prate i obavljaju evaluaciju aktivnosti u sklopu Inicijative u okviru:

- (a) internetskog portala centara izvrsnosti za KBRN sigurnost (u daljnjem tekstu: „portal”)
- (b) sastanaka odbora za upravljanje projektima i provoditelja projekata
- (c) sastanaka koordinacijskih odbora i ESVD-a, JRC-a, UNICRI-ja, upravljačkog tima i stručnjaka na terenu
- (d) izvješća koje izrađuju UNICRI, upravljački tim, stručnjaci na terenu i provoditelji projekata
- (e) terenskih posjeta u svrhu praćenja usmjerenog na rezultate
- (f) izvješća o evaluaciji koje izrađuje JRC.

Portal ima potencijal da postane alat za informiranje i praćenje

51. Portal je mrežna platforma s ograničenim pristupom koja bi, prema navodima GU-a DEVCO, trebala sadržavati svu projektnu dokumentaciju. Cilj joj je i informiranje dionika o planiranim aktivnostima te objavljivanje zapisnika s ključnih sastanaka i popisa kontakata. Međutim, objavljene informacije sporadične su, nepotpune, loše strukturirane i nije im jednostavno pristupiti jer nisu prilagođene korisnicima (nisu prilagođene za pregled mobilnim uređajima). Za održavanje portala odgovoran je JRC, ali se on za pristup projektnoj dokumentaciji oslanja na GU DEVCO. Portal trenutačno ne ostvaruje svoj potencijal kao operativni i upravljački alat (vidi **prilog VII.**) ili kao forum za raspravu (vidi **odlomak 43.**).

52. Provođitelji projekata oslanjaju se na portal radi učenja iz iskustava stečenih u okviru provedbe prethodnih projekata. Budući da je portal nepotpun i da ne sadržava popis ostvarenja projekata, provođitelji projekata nemaju sustavan pristup tim informacijama. To je dovelo do toga da se određene aktivnosti provode dvaput. Primjerice, pojedini uvodni programi osposobljavanja u području KBRN sigurnosti ponovljeni su u okviru nekoliko projekata, a da se pritom nisu ponovno upotrebljavali slični već postojeći materijali, čime su se mogli smanjiti troškovi projekata.

Ostali alati za praćenje

53. GU DEVCO, JRC, regionalna tajništva i nacionalne osobe za kontakt također nisu sustavno prikupljali i konsolidirali informacije nigdje osim u okviru portala. Zbog velikog broja uključenih aktera, lošeg vođenja evidencije i nepotpunih informacija o projektima Komisiji se komplicira i otežava obavljanje nadzora, praćenja i evaluacije projekata.

54. GU DEVCO pratio je provedbu aktivnosti na sastancima odbora za upravljanje projektima. Međutim, zbog lošeg vođenja evidencije GU DEVCO nije omogućio Sudu da potvrdi redovitost održavanja sastanaka i pridržavanje ugovornih obveza.

55. U tematskom izvješću br. 17/2014 Sud je preporučio da se poboljša suradnja između tijela koja donose odluke i provedbenih tijela, primjerice ponovnom uspostavom koordinacijskog odbora. Sastanci tog odbora iznova su se počeli održavati 2014. godine, obično dvaput godišnje. Omogućuju lakše upravljanje Inicijativom jer pružaju cjelovit pregled aktivnosti koje provode različiti ključni akteri³⁸. Preporuka iz tematskog izvješća Suda br. 17/2014 smatra se u potpunosti provedenom.

56. GU DEVCO također prati rezultate s pomoću terenski posjeta koje obavljaju vanjski stručnjaci. U vrijeme obavljanja revizije za 60 projekata provedenih u okviru inicijative dovršena je izrada tek šest izvješća o praćenju usmjerenom na rezultate, od kojih se jedno odnosilo na tehničku pomoć na terenu. Posjeti u svrhu praćenja usmjerenog na rezultate

³⁸ GU DEVCO, ESVD, stručnjaci na terenu, UNICRI i upravljački tim.

nisu se obavljali za projekte koje je provodio JRC, iako on ne može samostalno obavljati evaluaciju tih projekata.

Evaluacija rezultata nije na zadovoljavajućoj razini

57. Zbog nedostatka jasnih, dobro utvrđenih ciljeva, kao i nepostojanja relevantnih pokazatelja ishoda/učinka ni na razini Inicijative ni na razini projekata³⁹ bilo je nemoguće procijeniti rezultate u smislu povećanja kapaciteta za ublažavanje KBRN rizika i prijetnji te pripremu za njih. Osim toga, postignuća Inicijative nije bilo moguće izmjeriti jer ishodi i učinak projekata nisu bili povezani s horizontalnim ciljevima.

58. JRC je odgovoran za sve evaluacije projekata, ali od rujna 2016. većinu tih evaluacija naručuje od vanjskih stručnjaka. Sve evaluacije temelje se na provjeri dokumentacije te se oslanjaju na informacije koje dostavlja JRC. Sud je utvrdio da jedna trećina evaluacija nije dovršena zbog nedostupnosti dijela projektne dokumentacije (vidi **odlomak 51.**).

59. Unatoč tome što se evaluacije temelje na provjeri dokumentacije, od objave završnih izvješća do objave završnih evaluacija u prosjeku je proteklo 19 mjeseci (te čak i više od završetka projekta). Evaluacije u sredini razdoblja provedbe dovršavale su se tek neposredno prije kraja provedbe projekata. Preporuke su, u slučajevima u kojima su iznesene, često zapravo bile suvišne jer je bilo prekasno za njihovu primjenu⁴⁰.

60. Činjenica da se većina projekata provodi kao zasebna aktivnost i da nije dio dugoročnijeg plana ne doprinosi održivosti projekata. U sklopu velike većine projekata koje je Sud ispitao nisu postojale odredbe kojima bi se zajamčila održivost ishoda. Unatoč tome što je u okviru nekih projekata za službe koje u slučaju incidenta prve izlaze na teren nabavljena oprema za ublažavanje KBRN prijetnji, u brojnim partnerskim zemljama ne postoji ni osnovna oprema

³⁹ Za gotovo 70 % projekata.

⁴⁰ Primjerice, u završnoj evaluaciji projekta br. 6 iznesena je preporuka da se „poboljša organizacija vremena i upravljanje financijskim sredstvima. Ako resursi nisu dovoljni, na to je u ranoj fazi potrebno upozoriti nadzornika projekta”. U *ex post* evaluaciji projekta br. 22 iznesena je preporuka da se „prošire definicije službi za pružanje odgovora u hitnim slučajevima kako bi se obuhvatio veći broj dionika, primjerice medicinsko osoblje”.

pa su provedene aktivnosti nerijetko previše napredne za tamošnje tehničke kapacitete. Budući da KBRN sigurnost nije glavni prioritet, nacionalna financijska sredstva su ograničena, čime se ugrožava očuvanje postignutih ishoda. Nakon završetka projekta nastavilo se s tek nekoliko aktivnosti osposobljavanja – uključujući educiranje edukatora.

ZAKLJUČCI I PREPORUKE

61. Inicijativa za KBRN sigurnost najopsežniji je civilni program vanjske sigurnosti EU-a. Konceptualno obuhvaća jedinstven regionalni i međuinstitucijski pristup koji uključuje brojne aktere (vidi **odlomke 8. – 10.**). Općenito govoreći, Inicijativa je jedan od glavnih instrumenata za ublažavanje KBRN prijetnji i rizika koji prijete iz područja izvan EU-a (**odlomak 4.**). Sud je zaključio da je Inicijativa doprinijela ublažavanju tih KBRN prijetnji, ali i da preostaju brojni izazovi (vidi **odlomke 16. – 60.**).

62. Komisija i ESVD u potpunosti su proveli tri preporuke od njih šest iznesenih u tematskom izvješću Suda br. 17/2014, dok su dvije proveli djelomično (**prilog II. te odlomci 11., 16. – 21., 28., 30. – 32., 39., 40. i 55.**). Partnerske zemlje sada su više uključene u pokretanje i provedbu projekata, unaprijeđena je organizacija na regionalnoj razini te je poboljšana suradnja između donositelja odluka i provedbenih tijela. Iako je ostvaren određen napredak, uloga delegacija EU-a i brzina provedbe projekata još nisu na zadovoljavajućoj razini (**odlomci 27. – 48.**). Jedna od prethodnih preporuka Suda, koja se odnosila na usmjeravanje većine sredstava EU-a na područja od najveće važnosti za sigurnost EU-a i koju je Komisija prihvatila, još nije provedena (**odlomci 16. – 21.**).

63. Uspjeh Inicijative ovisi o tome je li je moguće prilagođavati i mogu li se s pomoću nje rješavati ključni izazovi s kojima je suočena. Preporukama u nastavku, čija je svrha ponuditi rješenje za nedostatke utvrđene u okviru revizije, želi se dodatno ojačati i podržati Inicijativu.

64. Još nije razrađen odgovarajući pristup upravljanju rizicima u vezi s aktivnostima u sklopu Inicijative, kako na razini Inicijative u cjelini, tako ni za fazu odabira projekata, niti za utvrđivanje potreba partnerskih zemalja (**odlomci 18. – 23.**).

65. Komisija omogućuje partnerskim zemljama pristup alatima i metodologiji kako bi im pomogla da procijene vlastite potrebe i izrade nacionalne akcijske planove za ublažavanje

KBRN rizika (**odlomci 22. i 23.**). Međutim, ne pružaju se dostatne smjernice o tome kako bi trebalo utvrđivati rizike i kojima bi trebalo dati prednost (**odlomak 23.**). Unatoč tom nedostatku, upitnik za procjenu potreba i nacionalni akcijski planovi i dalje su ključni elementi na kojima se Inicijativa temelji. Međutim, Komisija ne može dovoljno brzo odgovoriti na sve zahtjeve partnerskih zemalja za pomoć pri utvrđivanju njihovih potreba i određivanju kojima bi trebalo dati prednost, zbog čega se pojavljuje rizik od znatnih kašnjenja s pripremom upitnika i akcijskih planova (vidi **odlomak 26.**).

1. preporuka
Prioritetne aktivnosti trebalo bi određivati na temelju procjene sistemskih rizika
Komisija i ESVD trebali bi: (a) provoditi zajedničku analizu na razini EU-a kojom bi se utvrdili vanjski KBRN rizici za EU u svrhu sveobuhvatnog povezivanja unutarnjeg i vanjskog djelovanja. Komisija bi trebala: (b) uvesti procjene sistemskih rizika u metodologiju za izradu procjene potreba i nacionalnog akcijskog plana (c) brzo odgovarati svim partnerskim zemljama koje zatraže pomoć u pogledu dovršetka procjene vlastitih potreba i izrade nacionalnih akcijskih planova. Ciljni rok provedbe: lipanj 2019.

66. U partnerskim zemljama razrađen je niz aspekata Inicijative te su na temelju prijašnjih preporuka Suda uvedena određena poboljšanja. Inicijativom se promiče kultura sigurnosti i suradnje (vidi **odlomke 22. i 31.**). U većini partnerskih zemalja uspostavljeni su nacionalni timovi za KBRN sigurnost. Projektima je postignuta većina planiranih ostvarenja, pri čemu su dionici osobito korisnim ocijenili aktivnosti jačanja operativnih kapaciteta (vidi **odlomke 34. i 35.**).

67. Regionalna je suradnja pokrenuta, no još je nedostatna. Naime, interakcija partnerskih zemalja nije zadovoljavajuća te se one prvo žele posvetiti vlastitim nacionalnim potrebama (vidi **odlomke 33. i 41. – 43.**).

2. preporuka

Trebalo bi staviti veći naglasak na regionalnu dimenziju Inicijative

Komisija bi trebala povećati broj regionalnih aktivnosti, kao što su terenske i stožerne vježbe.

Ciljni rok provedbe: prosinac 2019.

68. Otkako je Sud objavio tematsko izvješće br. 17/2014, delegacije EU-a više su uključene u aktivnosti koje se provode u okviru Inicijative. Međutim, one nisu dovoljno aktivno promicale Inicijativu i poticale političke strukture da se angažiraju (vidi **odlomke 39. i 40.**). Pitanja u vezi s KBRN sigurnošću nisu se sustavno uključivala u dijalog o relevantnom području politike, kao ni u sigurnosni ili politički dijalog.

3. preporuka

Trebalo bi staviti još veći naglasak na ulogu delegacija EU-a u Inicijativi

Komisija i ESVD trebali bi zajednički:

- (a) dodijeliti zadaće u vezi s KBRN sigurnošću imenovanim osobama za kontakt i/ili službenicima za dugoročnu regionalnu suradnju u okviru IcSP-a u svim delegacijama EU-a
- (b) uključiti pitanja u vezi s KBRN sigurnošću u dijalog o relevantnom području politike, kao i u sigurnosni i politički dijalog.

Ciljni rok provedbe: prosinac 2018.

69. Interakcija među glavnim upravama Komisije i s donatorima, posebno u pogledu financijskih sredstava koja bi se mogla staviti na raspolaganje, bila je ograničena opsega (vidi **odlomke 44. – 48.**).

4. preporuka

Trebalo bi utvrditi moguća područja sinergije i pronaći druge dostupne izvore financiranja

GU DEVCO i ESVD trebali bi surađivati s drugim relevantnim glavnim upravama Komisije, osobito s GU-om NEAR, kao i s drugim donatorima kako bi se utvrdila moguća područja sinergije te pronašli

dostupni izvori financiranja koji bi se mogli bolje iskoristiti za potporu aktivnostima povezanim s KBRN sigurnošću.

Ciljni rok provedbe: lipanj 2019.

70. Komisija nije na odgovarajući način provodila praćenje i evaluaciju zbog nepotpunih i sporadičnih informacija, lošeg vođenja evidencije i nedovoljnog angažmana partnerskih zemalja (vidi **odlomke 51. – 60.**). Zbog nedostatka jasnih ciljeva, relevantnih pokazatelja i podataka prikupljenih na terenu otežana je procjena ishoda i učinka projekata, kao i Inicijative u cjelini.

5. preporuka

Trebalo bi povećati stupanj odgovornosti za aktivnosti i rezultate te njihovu vidljivost, i to boljim praćenjem i evaluacijom

Komisija bi trebala:

- (a) pretočiti opći cilj Inicijative u konkretnije ciljeve koji bi se mogli upotrebljavati na razini projekata, što bi omogućilo mjerenje rezultata od te razine preko nacionalne i regionalne razine do razine Inicijative u cjelini
- (b) utvrditi pokazatelje ishoda i učinka koji bi omogućili da se djelotvornost Inicijative procjenjuje u odnosu na postavljene ciljeve.

Ciljni rok provedbe: prosinac 2019.

71. Internetski portal o KBRN sigurnosti ima znatan potencijal kao operativna baza podataka za provedbu aktivnosti u sklopu Inicijative i upravljanje tim aktivnostima, ali još nije postao djelotvoran, cjelovit, ažuriran i strukturiran registar aktivnosti, stečenog iskustva i najbolje prakse (vidi **odlomke 51. – 59.**).

6. preporuka

ažuriraju internetski portal kako bi se omogućio jednostavan pristup svim informacijama o aktivnostima u sklopu Inicijative.

Komisija bi trebala zajamčiti:

- (a) da su sve relevantne informacije dostupne na njezinom internetskom portalu s odgovarajućim razinama ovlaštenja za pristup

(b) da se preko portala o KBRN sigurnosti može pristupiti primjerima najbolje prakse i smjernicama.

Ciljni rok provedbe: prosinac 2018.

Ovo je izvješće usvojilo III. revizijsko vijeće, kojim predsjedava član Revizorskog suda Karel Pinxten, na sastanku održanom u Luxembourggu 24. travnja 2018.

Za Revizorski sud

Klaus-Heiner Lehne

predsjednik

Prilog I.**Prikaz Inicijative u brojkama**

Razdoblje	2009. – 2013.	2014. – 2017.	2020.
Proračun	109 milijuna eura Godišnji prosjek = ± 22	76 milijuna eura Godišnji prosjek = ± 19	
		130 milijuna eura	
Dodijeljena sredstva	97 milijuna eura za projekte		
	41 milijun eura za pomoć (jačanje kapaciteta i struktura za upravljanje)		

Izvor: Europski revizorski sud na temelju podataka iz sustava CRIS.

8 regija i 58 partnerskih zemalja u listopadu 2017.

Broj...	AAP	SA – S	JIE	BI	VSPZ	ISA	SA	JIA	Sveukupno
...partnerskih zemalja	10	6 (+1)	10	3	3	11	5	10	58
...nacionalnih osoba za kontakt	10	6	10	3	3	11	5	9	57
...nacionalnih timova	10	1	9	3	0	10	3	8	46
...okruglih stolova	12	7	14	9	5	9	6	13	—
...dovršenih upitnika za procjenu potreba	6	1	4	2	1	5	3	4	26
...dovršenih nacionalnih akcijskih planova	4	0	3	1	0	4	0	6	18

Izvor: Europski revizorski sud na temelju dokumenata JRC-a, izvješća o tehničkoj pomoći na terenu, zapisnika s okruglih stolova i informacija iz sustava CRIS.

Prilog II.**Praćenje provedbe preporuka iz tematskog izvješća br. 17/2014**

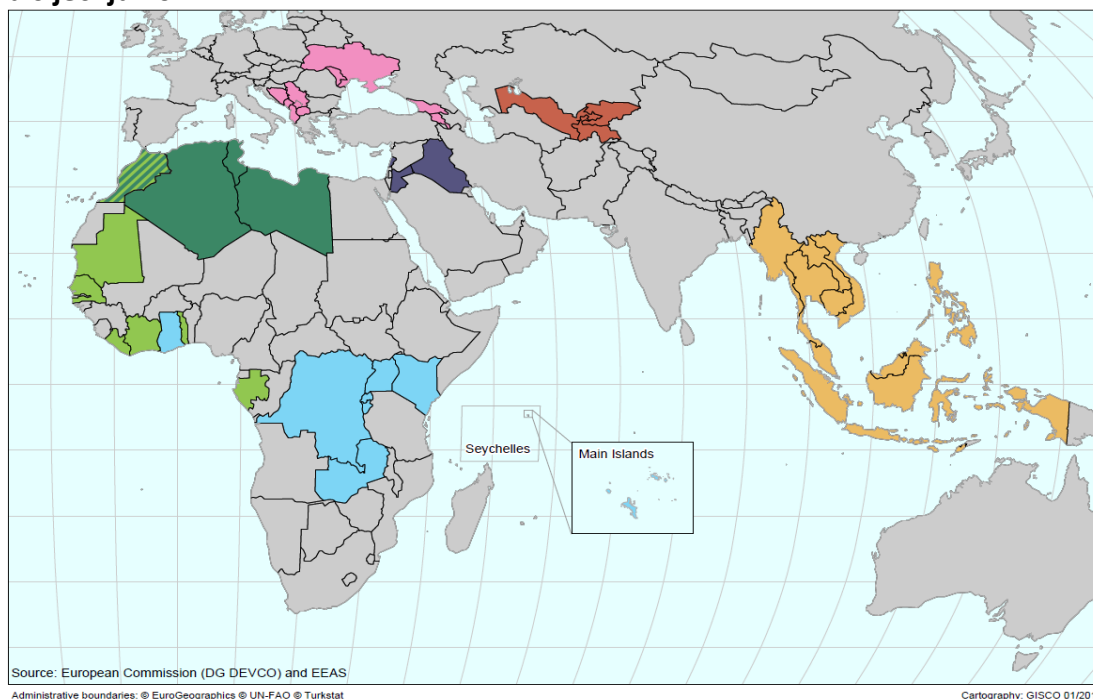
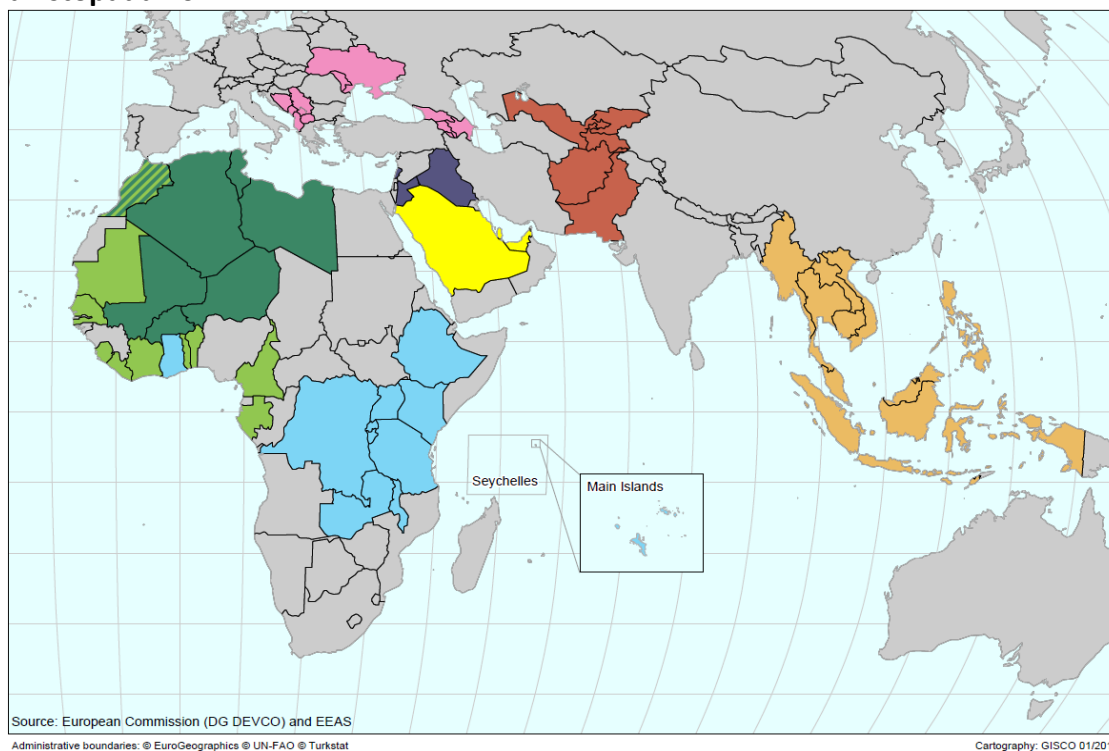
Preporuka	Trenutačni status	Navođenje u tekstu
Potrebno je usredotočiti sredstva EU-a na područja koja imaju najveću važnost za sigurnost EU-a kako bi se ostvarila najveća izravna korist.	Nije provedena	Odlomci 16. – 21.
Potrebno je povećati kapacitete regionalnih tajništva tako što će im se dodati tehnička stručnost.	Provedena u potpunosti	Odlomak 28.
Potrebno je povećati ulogu delegacija EU-a, posebice u zemljama u kojima je uspostavljeno regionalno tajništvo.	Djelomično provedena	Odlomci 39. i 40.
Potrebno je poduzeti mjere kako bi se partnerske zemlje ne samo uključile u započinjanje projekata nego i u njihovu provedbu. To bi povećalo vlasništvo nad mjerama i osiguralo njihovu održivost.	Provedena u potpunosti	Odlomci 30. i 31.
Potrebno je nastaviti se zalagati za poboljšanje postupaka kako bi se smanjila vremenska razlika između projektnih prijedloga i provedbe projekta.	Djelomično provedena	Odlomak 32.
Potrebno je poboljšati suradnju između tijela koja donose odluke i provedbenih tijela, primjerice ponovnom uspostavom koordinacijskog odbora.	Provedena u potpunosti	Odlomak 55.

Izvor: Europski revizorski sud.

Prilog III.**Regionalna tajništva i partnerske zemlje u listopadu 2017.**

Pokrata	Regija	Obuhvaćene zemlje
JIA	Jugoistočna Azija	Brunej, Kambodža, Indonezija, Laos, Malezija, Mjanmar, Filipini, Singapur, Tajland, Vijetnam
AAP	Afričko-atlantsko pročelje	Benin, Kamerun, Côte d'Ivoire, Gabon, Liberija, Mauritanija, Maroko, Senegal, Sjeverna Leone, Togo
SA – S	Sjeverna Afrika – Sahel	Alžir, Burkina Faso, Libija, Mali, Maroko, Niger, Tunis
JIE	Jugoistočna i istočna Europa	Albanija, Armenija, Azerbajdžan, Bosna i Hercegovina, bivša jugoslavenska republika Makedonija, Gruzija, Moldova, Crna Gora, Srbija, Ukrajina
SA	Središnja Azija	Afganistan, Kirgistan, Pakistan, Tadžikistan, Uzbekistan
BI	Bliski istok	Irak, Jordan, Libanon
ISA	Istočna i središnja Afrika	Burundi, Demokratska Republika Kongo, Etiopija, Gana, Kenija, Malavi, Ruanda, Sejšeli, Tanzanija, Uganda, Zambija
VSPZ	Zemlje Vijeća za suradnju u Perzijskom zaljevu	Ujedinjeni Arapski Emirati, Katar, Saudijska Arabija

Izvor: Europski revizorski sud na temelju podataka GU-a DEVCO i ESVD-a.

Prilog IV.**Zemljopisna područja u kojima se Inicijativa provodi****u siječnju 2014.****u listopadu 2017.**

Uporaba granica, imena i naziva na ovim zemljovidima ne podrazumijeva da ih Europska unija službeno podržava ili prihvaća.

Tumač:

■ AAP: afričko-atlantsko pročelje	■ VSPZ: Vijeće za suradnju u Perzijskom zaljevu	■ JIA: jugoistočna Azija
■ SA: središnja Azija	■ BI: Bliski istok	■ JIIE: jugoistočna i istočna Europa
■ ISA: istočna i središnja Afrika	■ SA – S: sjeverna Afrika – Sahel	

Prilog V.

Primjeri KBRN prioriteta iz nacionalnih akcijskih planova četiriju partnerskih zemalja

CÔTE D'IVOIRE

CBRN

- Jačanje kapaciteta za gospodarenje kemijskim otpadom

CBRN

- Poboljšanje mjera za sprječavanje zaraznih bolesti

- Jačanje kapaciteta za gospodarenje medicinskim ili biološkim otpadom, uključujući prijevoz i spaljivanje takvog otpada

- Poboljšanje mjera biosigurnosti u laboratorijima, bolnicama i istraživačkim centrima

Poboljšanje upravljanja rizicima povezanim s hranom i lijekovima te sprječavanje rizika povezanih s genetski modificiranim organizmima

CBRN

- Jačanje kapaciteta za gospodarenje radioaktivnim otpadom

CBRN

- Uspostava timova za pružanje prvog odgovora u hitnim slučajevima KBRN prijetnji
- Uspostava subregionalnog centra za osposobljavanja u vezi s KBRN sigurnošću

LIBANON

CBRN

- Jačanje pravnog okvira u vezi s kemijskom sigurnošću i pružanjem odgovora na incidente
- Klasifikacija i procjena rizika u vezi s visokorizičnim kemijskim postrojenjima
- Utvrđivanje nacionalnih tijela koja obavljaju zadaće u vezi sa kemijskom sigurnošću

CBRN

- Poboljšanje zakonodavstva o biološkoj sigurnosti i izdavanju dozvola
- Poboljšanje sigurnosti i procjene rizika u vezi s biološkim materijalima i postrojenjima
- Poboljšanje osposobljavanja i modernizacija opreme za otkrivanje i analizu bioloških tvari

CBRN

- Uspostava državne institucije zadužene za nuklearnu sigurnost
- Unaprjeđenje zaštite informacija o radiološkoj i nuklearnoj sigurnosti i povećanje kibersigurnosti
- Jačanje fizičke zaštite radioloških i nuklearnih materijala

CBRN

- Unaprjeđenje i testiranje nacionalnog plana za hitne slučajeve u vezi s KBRN incidentima
- Provedba programa osposobljavanja u vezi s KBRN sigurnošću za službe koje u slučaju incidenta prve izlaze na teren
- Izrada popisa KBRN postrojenja i ključne infrastrukture

LAOSKA NARODNA
DEMOKRATSKA REPUBLIKA

CBRN

- Ažuriranje pravnog okvira za kemijsku sigurnost u skladu s međunarodnim standardima
- Izrada nacionalnog klasifikacijskog sustava i popisa opasnih kemijskih tvari
- Povećanje kapaciteta za otkrivanje i praćenje na granicama i za uvozne proizvode
- Povećanje laboratorijskih kapaciteta

CBRN

- Preispitivanje postojećeg zakonodavstva kako bi se zajamčilo da su njime obuhvaćeni svi aspekti ublažavanja bioloških rizika te da je usklađen s nedavno sklopljenim međunarodnim ugovorima
- Jačanje kapaciteta za nadzor i otkrivanje na granicama
- Povećanje laboratorijskih kapaciteta

CBRN

- Unaprjeđenje kadrovskih kapaciteta za izradu i provedbu zakona o nuklearnoj sigurnosti
- Uspostava regulatornog tijela za nuklearnu sigurnost
- Uspostava sustava za izdavanje dozvola i izrada popisa radioaktivnih materijala i postrojenja

CBRN

- Jasnije određivanje toga koja su nacionalna tijela odgovorna za ublažavanje kojih KBRN rizika, kao i za pružanje odgovora na KBRN prijetnje
- Provedba kampanja za podizanje razine osviještenosti o javnom zdravlju kojima se jamči da će poruke doprijeti do ruralnih i udaljenih područja

GRUZIJA

CBRN

- Usklađivanje nacionalnog zakonodavstva s Konvencijom o kemijskom oružju
- Utvrđivanje visokorizičnih, potencijalno opasnih kemikalija
- Jamčenje sigurnog upravljanja opasnim kemikalijama koje mogu utjecati na okoliš i zdravlje ljudi

CBRN

- Povećanje razine pripravnosti građana na biološke incidente
- Provedba nacionalnih normi i postupaka u vezi s biosigurnošću i biozaštitom
- Jamčenje usklađivanja sa zahtjevima i obvezama iz međunarodnih zdravstvenih propisa Svjetske zdravstvene organizacije, propisa Svjetske organizacije za zdravlje životinja, Konvencije o biološkom oružju i rezolucije 1540 Vijeća sigurnosti UN-a

CBRN

- Provedba nacionalnih i prekograničnih stožernih i terenskih vježbi
- Nabava opreme za otkrivanje radioloških tvari, uređaja za mjerenje i opreme za osobnu zaštitu

CBRN

- Izrada standardnih operativnih postupaka za pružanje koordiniranog odgovora na incidente i uspostava sustava za djelovanje u hitnim slučajevima

CBRN

- Jačanje međuinstitucijske koordinacije na nacionalnoj razini

Izvor: plakati UNICRI-ja na temelju informacija koje su dostavili Côte d'Ivoire, Libanon, Laoska Narodna Demokratska Republika i Gruzija.

Prilog VI.**Popis projekata**

Br.	Naziv projekta	Proračun (EUR)	Regija	Predlaganje projekata s niže razine	Oblikovanje ideje	Datum početka	Datum završetka	Obuhvaćena KBRN područja
66	MEDISAFE – Borba protiv nezakonite trgovine lijekovima i povećanje sigurnosti lijekova u istočnoj i središnjoj Africi	U pripremi	ISA	Hibridno				KB
65	Jačanje gospodarenja kemijskim i biološkim otpadom u zemljama središnje Azije radi veće sigurnosti i ublažavanja sigurnosnih rizika	3 000 000	SA	Da	2.6.2016.			KB
64	EU P2P – Program izvozne kontrole za robu s dvojnog namjenom za 2017.	3 000 000	SA – S, JIIE	Ne				RN
63	Nabava specijalizirane opreme za ublažavanje KBRN prijetnji za osposobljavanje osoblja zaduženog za prekograničnu kontrolu	1 000 000	SA – S	Da	Povezano s P br. 55.			KBRN
62	Tehnička podrška na terenu centrima izvrsnosti za KBRN sigurnost	U pripremi	JIA	—				KBRN
61	Pravilno gospodarenje kemikalijama i povezanim otpadom u jugoistočnoj Aziji (SEACHEM)	2 999 815	JIA	Da	3.4.2014.	1.9.2017.	1.9.2020.	K
60	Potporna Centru izvrsnosti za nuklearnu sigurnost u istočnoj i središnjoj Africi	3 500 000	ISA	Da		8.11.2016.	7.11.2019.	RN
59	Jačanje regionalnog tajništva u regiji koju pokriva Centar izvrsnosti za države članice Vijeća za suradnju u Perzijskom zaljevu	285 000	VSPZ	—		15.9.2015.	14.9.2016.	KBRN
58	Nabava specijalizirane opreme za KBRN forenziku u regiji koju pokriva Centar izvrsnosti za JIIE	1 871 115	JIIE	Da	8.4.2014. povezano s P br. 57	15. 1. 2017.	30.4.2018.	KBRN
57	Jačanje forenzičkih kapaciteta za obradu mjesta zločina u okviru istraga KBRN incidenata u regiji koju pokriva Centar izvrsnosti za jugoistočnu i istočnu Europu	1 399 670	JIIE	Da	8.4.2014.		14.1.2020.	KBRN
56	Tehnička pomoć na terenu 2 Tehnička pomoć na terenu tajništvima centara izvrsnosti za KBRN sigurnost u Alžiru i Taškentu	2 130 250	SA, SA – S	—			10.11.2019.	KBRN
55	Jačanje prekograničnih kapaciteta za kontrolu i otkrivanje KBRN tvari	3 500 000	SA – S, AAP	Da	2.7.2013.		30.9.2019.	KBRN
54	Jačanje kapaciteta za medicinsku pripravnost i pružanje odgovora na KBRN incidente	2 999 965	BI	Da	26.2.2014.		17.7.2019.	KBRN
53	Jačanje nacionalnog pravnog okvira i pružanje specijaliziranog osposobljavanja u području biozaštite i biosigurnosti u srednjoazijskim zemljama	5 000 000	SA	Da	25.3.2015.	22.12.2015.	21.12.2018.	B
52	Nabava specijalizirane opreme za ublažavanje KBRN prijetnji za službe koje u slučaju incidenta prve izlaze na teren u regiji koju pokriva Centar izvrsnosti za JIIE	1 697 563	JIIE	Da	10.7.2013. povezano s P br. 44	11.12.2015.	10.6.2018.	KBRN
51	Tehnička pomoć na terenu tajništvima centara izvrsnosti za KBRN sigurnost u Gruziji, Keniji i Maroku	2 969 700	JIIE, SA, AAP	—		15.9.2015.	14.9.2018.	KBRN

Br.	Naziv projekta	Proračun (EUR)	Regija	Predlaganje projekata s niže razine	Oblikovanje ideje	Datum početka	Datum završetka	Obuhvaćena KBRN područja
50	Nabava specijalizirane opreme za jačanje kapaciteta u pogledu pripravnosti i pružanja odgovora na KBRN prijetnje	2 634 042	AAP, ISA	Da	1.4.2014.	1.10.2015.	30.6.2019.	KBRN
49	Projekt „One health” u Pakistanu	927 608	SA	Ne		5.1.2015.	4.1.2018.	B
48	Poboljšanje regionalnog upravljanja u slučajevima širenja bolesti u partnerskim zemljama regije koju pokriva Centar izvrsnosti za KBRN sigurnost u afričko-atlantskom pročelju.	3 499 600	AAP	Da	1.6.2014.	1.1.2016.	31.12.2018.	B
47	Informativni program EU-a o robi s dvojnog namjenom – jugoistočna Azija	3 472 100	JIA	Da	3. 4. 2014.	1.9.2015.	31.8.2018.	KBRN
46	Jačanje kapaciteta za ublažavanje KBRN rizika u vezi s pružanjem prvog odgovora, biozaštitom i biosigurnošću, podizanjem razine osviještenosti i pravnim okvirom u jugoistočnoj Aziji	3 000 000	JIA	Da	3.4.2014.	10.7.2015.	9.7.2018.	KBRN
45	Uspostava pokretnog laboratorija za terenske intervencije na lokacijama pojave virusne hemoragijske groznice u spoju s jačanjem kapaciteta za KBRN sigurnost u zapadnoj Africi (EUWAM-Lab)	2 579 854	AAP	Ne		18.9.2014.	17.11.2017.	B
44	Jačanje kapaciteta za pružanje prvog odgovora na KBRN prijetnje i jačanje regionalne suradnje u jugoistočnoj Europi, južnom Kavkazu, Moldovi i Ukrajini	2 953 550	JIE	Da	10.7.2013.	1.1.2015.	30.4.2018.	KBRN
43	Informativni program EU-a o robi s dvojnog namjenom	2 249 250	JIE, BI, VSPZ, SA – S, SA	Ne		1.9.2015.	30.6.2017.	KBRN
42	Kemijska sigurnost i zaštita u srednjoj i istočnoj Africi	2 978 000	ISA, AAP	Da	6.5.2014.	5.1.2015.	4.1.2018.	K
41	Visokorizična kemijska postrojenja i ublažavanje rizika u regiji AAP-a	3 000 000	AAP, SA – S	Da	1.6.2014.	1.1.2015.	31.12.2017.	K
40	Poboljšanje zdravstvenih laboratorija u svrhu svođenja mogućih bioloških rizika na najmanju moguću mjeru	4 495 712	JIE, SA – S, BI, SA	Ne		18.12.2013.	17.12.2017.	B
39	Povećanje razine sigurnosti zdravlja u lukama i zračnim lukama te na kopnenim prijelazima	1 432 757	SA, VSPZ, BI, SA – S	Ne		24.7.2013.	23.11.2015.	B
38	Informiranje u području kontrole izvoza robe s dvojnog namjenom	3 500 000	SA, BI	Ne		30.12.2013.	29.7.2019.	KBRN
37	Sprječavanje bolesti koje prenose prijenosnici u sredozemnoj i crnomorskoj regiji uspostavom novih mreža MEDILABSECURE	3 626 410	JIE, BI, SA – S	Ne		6.1.2014.	5.7.2018.	B
36	Daljnji razvoj i konsolidacija mediteranskog programa za osposobljavanje za epidemiološke intervencije („MediPIET”)	6 400 000	JIE, BI, SA – S	Ne		1.1.2014.	31.12.2017.	B
35	AAP – gospodarenje otpadom	3 871 800	AAP	Da	20.3.2013.	1.1.2014.	31.12.2017.	KB
34	Jačanje kapaciteta za pružanje odgovora na KBRN prijetnje te za kemijske i medicinske hitne slučajeve	3 914 034	BI	Da	1.9.2012.	23.12.2013.	22.6.2017.	KBRN
33	Jačanje nacionalnog pravnog okvira za KBRN sigurnost te pružanje specijaliziranog i tehničkog osposobljavanja za jačanje kapaciteta u pogledu pripravnosti i pružanja odgovora na KBRN prijetnje	2 699 069	AAP, ISA	Da	20.3.2013.	15.9.2013.	28.2.2017.	KBRN
32	Izrada mediteranskog programa za osposobljavanje za epidemiološke intervencije („MediPIET”)	400 000	BI, SA – S,	Ne		1.1.2013.	31.12.2014.	B

Br.	Naziv projekta	Proračun (EUR)	Regija	Predlaganje projekata s niže razine	Oblikovanje ideje	Datum početka	Datum završetka	Obuhvaćena KBRN područja
			JIE, AAP					
31	Mreža sveučilišta i instituta za podizanje razine osviještenosti o pitanjima dvojne namjene kemijskih materijala	614 883	SA, BI, AAP, SA – S, JIE, JIA	Da		21.12.2012.	20.4.2015.	K
30	Mreža izvrsnosti za nuklearnu forenziku u jugoistočnoj Aziji	600 000	JIE, JIA	Da		21.12.2012.	20.12.2016.	RN
29	Regionalni razvoj ljudskih resursa za nuklearnu zaštitu, sigurnost i upravljanje zaštitnim mjerama s pomoću sveučilišnog magistarskog programa koji se provodi u Tajlandu	624 451	JIA	Da		21.12.2012.	20.3.2016.	RN
28	Potpore razvoju integriranog nacionalnog sigurnosnog sustava za nuklearne i radioaktivne materijale	1 000 000	JIA	Da		21.12.2012.	20.12.2016.	RN
27	Upravljanje biološkim rizicima	480 000	JIA	Da		21.12.2012.	30.6.2015.	B
26	Preduvjet za jačanje nacionalnih pravnih okvira za KBRN sigurnost	299 936	BI, SA – S	Da		17.12.2012.	16.12.2014.	KBRN
25	Produblivanje znanja i razmjena primjera najbolje prakse u području biosigurnosti, biozaštite i upravljanja biološkim rizicima	434 010	BI	Ne		12.12.2012.	11.4.2015.	B
24	Razvoj metodologije za otkrivanje RN materijala, upravljanje tim materijalima i zaštitu građana	599 830	AAP	Da		18.12.2012.	17.12.2017.	RN
23	Jačanje kapaciteta za utvrđivanje prijetnji i pružanje odgovora na prijetnje od kemijskih, bioloških, radioloških i nuklearnih tvari	492 405	AAP, JIE, BI, SA – S, JIA	Ne		10.12.2012.	9.12.2014.	KBRN
22	Pružanje specijaliziranog tehničkog osposobljavanja u svrhu jačanja kapaciteta službi koje prve izlaze na teren u slučaju KBRN incidenta	677 766	AAP, JIA	Da		17.12.2012.	16.12.2014.	KBRN
21	Jačanje regionalnih kapaciteta za granične kontrole u svrhu utvrđivanja i otkrivanja KRN materijala	700 000	AAP, JIA	Da		21.12.2012.	20.12.2016.	KRN
20	ugovor nije sklopljen							
19	Izrada postupaka i smjernica za stvaranje i poboljšanje sigurnog sustava za upravljanje informacijama i mehanizama za razmjenu podataka o KBRN materijalima pod regulatornim nadzorom	400 000	AAP, SA, ISA, BI, SA – S, JIE, JIA	Ne		1.3.2013.	30.6.2015.	KBRN
18	Međunarodna mreža sveučilišta i instituta za podizanje razine osviještenosti o pitanjima dvojne namjene biotehnologije	399 719	AAP, SA, BI, SA – S, JIE, JIA	Ne		1.3.2013.	31.12.2014.	B
17	Donošenje nacionalnog plana u Gani i Keniji za pružanje odgovora na nedopuštena događanja u kojima su upotrijebljeni kemijski, biološki, radiološki i nuklearni (KBRN) materijali	240 000	ISA, AAP	Da		15.5.2013.	15.5.2015.	KBRN
16	Pružanje potpore razvoju integriranog nacionalnog sustava za nuklearnu sigurnost	400 000	SA – S, AAP	Da		1.1.2013.	30.9.2015.	RN
15	Jačanje biosigurnosti i biozaštite u laboratorijima u vidu razvoja laboratorijskog sustava za skladištenje i sljedivost uzoraka <i>iso-bank</i>	480 000	JIA	Ne		1.8.2013.	30.6.2015.	KBRN

Br.	Naziv projekta	Proračun (EUR)	Regija	Predlaganje projekata s niže razine	Oblikovanje ideje	Datum početka	Datum završetka	Obuhvaćena KBRN područja
14	Pružanje specijaliziranog i tehničkog osposobljavanja u svrhu jačanja kapaciteta za pružanje prvog odgovora („CBRN FRstCap“)	400 000	JIE	Ne		1.4.2013.	31.3.2015.	KBRN
13	Jačanje kapaciteta i podizanje razine osviještenosti u svrhu utvrđivanja prijetnji od kemijskih, bioloških, radioloških i nuklearnih materijala i pružanje odgovora na njih u supsaharskim afričkim zemljama	319 924	ISA	Ne		1.1.2013.	30.6.2015.	KBRN
12	Razmjena iskustava između zemalja EU-a i jugoistočne Azije o jačanju zakonodavstva i propisa u području biosigurnosti i biozaštite, kao i relevantnih sustava za upravljanje laboratorijima u okviru regionalnog centra izvrsnosti – 2. faza	320 000	JIA	Ne		1.4.2013.	31.3.2015.	B
11	Promicanje primjera dobre prakse i međuinstitucijskih postupaka za procjenu rizika od zlorabe kemijskih, bioloških, radioloških i nuklearnih tvari	1 915 452	AAP, BI, SA – S, JIE, JIA	Ne		1.1.2013.	31.12.2014.	KBRN
10	Izrada tečajeva e-učenja za ublažavanje KBRN rizika	399 806	AAP, SA, ISA, BI, SA – S, JIE, JIA	Da		1.1.2013.	31.3.2015.	KBRN
9	Nacionalni plan Libanona za pružanje odgovora na KBRN događaje	159 900	BI	Ne		1.1.2013.	31.12.2014.	KBRN
8	Preduvjet za jačanje nacionalnih pravnih okvira za KBRN sigurnost	800 000	JIA	Da		1.1.2013.	30.6.2015.	KBRN
7	Smjernice, postupci i standardizacija u vezi s biosigurnošću/biozaštitom	1 199 576	JIE, JIA	Da		1.1.2013.	31.3.2015.	B
6	Produbljivanje znanja i razmjena primjera najbolje prakse u području gospodarenja kemijskim i biološkim otpadom	480 000	JIA	Da		1.1.2013.	31.12.2014.	KB
5	Produbljivanje znanja i razmjena primjera najbolje prakse u području praćenja uvoza/izvoza KBRN tvari	1 440 000	AAP, SA, BI, SA – S	Ne		1.1.2013.	31.12.2014.	KBRN
4	Međuinstitucijski program pružanja odgovora na KBRN prijetnje („ICP“)	959 675	JIE, JIA	Da		1.1.2013.	31.12.2014.	KBRN
3	Produbljivanje znanja i razmjena primjera najbolje prakse u području biosigurnosti, biozaštite i upravljanja biološkim rizicima	1 920 000	AAP, SA – S, JIE, JIA	Da		1.1.2013.	30.6.2015.	B
2	Jačanje kapaciteta za utvrđivanje prijetnji od kemijskih, bioloških, radioloških i nuklearnih tvari i pružanje odgovora na njih („CBRNcap“)	160 000	JIE	Ne		1.1.2013.	31.3.2015.	KBRN
1	Utvrdjivanje i jačanje forenzičkih kapaciteta u području sprječavanja organiziranog kriminala i nezakonite trgovine kemijskim sredstvima, uključujući osposobljavanje i opremu za kontrolne službenike	640 000	JIE	Ne		1.1.2013.	31.3.2015.	K

Izvor: portal o KBRN sigurnosti i sustav CRIS.

Prilog VII.

Informacije koje su objavljene i koje nisu objavljene na portalu

Izvor: Europski revizorski sud.

ODGOVORI KOMISIJE I EUROPSKE SLUŽBE ZA VANJSKO DJELOVANJE NA TEMATSKO IZVJEŠĆE EUROPSKOG REVIZORSKOG SUDA

„CENTRI IZVRSNOSTI EU-a ZA KEMIJSKU, BIOLOŠKU, RADIOLOŠKU I NUKLEARNU SIGURNOST: POTREBNO JE OSTVARITI VEĆI NAPREDAK”

SAŽETAK

III. Komisija i Europska služba za vanjsko djelovanje (ESVD) slažu se sa zaključkom Suda. Međutim, ne slažu se s komentarima Suda u vezi s neprovedbom preporuke koja se odnosila na usmjeravanje sredstava EU-a na područja koja imaju najveću važnost za sigurnost EU-a.

Dobrovoljni pristup predlaganja projekata s lokalne razine koji obuhvaća sve opasnosti glavna je značajka Inicijative EU-a za centre izvrsnosti u području KBRN sigurnosti, a njezin je glavni cilj poticanje regionalne suradnje u području KBRN sigurnosti i pružanje potpore toj suradnji u cilju pridonošenja zaštiti EU-a od vanjskih prijetnji.

U cilju 3. revidiranog Akcijskog plana EU-a za KBRN sigurnost (Komunikacija COM(2017) 610) pod nazivom „*Aksijski plan za poboljšanje spremnosti s obzirom na rizike za kemijsku, biološku, radiološku i nuklearnu sigurnost*” prepoznati su puni potencijal i postignuća Inicijative, osobito u kontekstu njezina odražavanja na jačanje suradnje s dionicima Inicijative i drugim međunarodnim dionicima u cilju doprinosa unutarnjoj sigurnosti EU-a.

Zbog tih se temeljnih značajki Inicijativa smatra dugoročnim naporom za izgradnju učinkovitih regionalnih kapaciteta za umanjivanje KBRN rizika. Prve godine provedbe Inicijative bile su posvećene izgradnji povjerenja unutar partnerskih zemalja i među njima kako bi se stvorio temelj za njihovu međusobnu raspravu o pitanjima sigurnosti i predlaganje regionalnih projekata usmjerenih na sve osjetljivija područja povezana sa sigurnošću. Međutim, s obzirom na dobrovoljni pristup predlaganja projekata s lokalne razine, taj se proces ne smije odvijati na silu kako Inicijativa ne bi izgubila vjerodostojnost. Inicijativa je dosegla zrelu fazu i visoku razinu povjerenja među partnerskim zemljama u posljednje dvije godine, što sada omogućuje dubinsku suradnju u području KBRN sigurnosti. Ojačano povjerenje, sudjelovanje i potpora koju Inicijativi daju partnerske zemlje omogućili su Komisiji da započne usmjeravanje regionalnih okruglih stolova i projektnih prijedloga. No taj razvoj događaja nije bio homogen jer svaka od osam regija ima svoje posebnosti i velik broj čimbenika koji utječu na odluke Komisije povezane s dodjelom sredstava. Stoga, iako je Komisija svjesna i uvjerena da su susjedne zemlje EU-a primarni fokus Inicijative i prvi primatelji njezinih projekata, treba uzeti u obzir i situacije u nekim susjednim regijama i njihov učinak na izvedivost određenog djelovanja.

Na primjer, interes partnerskih zemalja na Bliskom istoku za regionalnu suradnju umanjen je zbog krize u Siriji, situacije u Iraku te izbjegličkih tokova i raseljenih ljudi koji su njima prouzročeni. Zbog tih događaja Jordan, sâm Irak i Libanon (bliskoistočni članovi Inicijative za centre izvrsnosti) morali su se više usmjeriti na unutarnja pitanja nego na regionalnu suradnju.

Regija sjeverne Afrike i Sahela, u kojoj je suradnja započela kasnije nego u ostalim regijama, jednako je tako pogođena krizom povezanom sa situacijom u Libiji. Unatoč takvim teškim uvjetima regionalno tajništvo centara izvrsnosti uspjelo je ne samo održati suradnju nego i pokrenuti projekt u području granične kontrole, u kojem je izgradnja regionalnih kapaciteta ključna za poboljšanje sigurnosti EU-a od prijetnji povezanih s organiziranim kriminalom te trgovanjem drogom i ljudima.

Osjetljivim temama počeli su se baviti i u regiji jugoistočne i istočne Europe, u kojoj je s pomoću razmjene podataka i organizacije podregionalnih vježbi nedavno pokrenut projekt čiji je cilj „Jačanje forenzičkih kapaciteta za obradu mjesta zločina u okviru istraga KBRN incidenata u jugoistočnoj i istočnoj Europi”.

U pogledu regija koje pokrivaju centri izvrsnosti, a koje se nalaze izvan susjedstva EU-a, potrebno je naglasiti da se njihova važnost za sigurnost EU-a, kad je riječ o KBRN sigurnosti, ne smije podcijeniti. To se osobito odnosi na biološko područje: bolesti ljudi i životinja poput ebole i ptičje gripe nastale su na područjima izvan susjedstva EU-a, ali su izazvale konkretan rizik za javno zdravlje građana EU-a i njegovo gospodarstvo. Centri izvrsnosti pridonijeli su sprečavanju takvih rizika s pomoću nekoliko projekata koji su se bavili upravljanjem slučajevima bolesti u afričko-atlantskom pročelju i jugoistočnoj Aziji. U tom pogledu treba primijetiti da udaljenost ne jamči zaštitu. To su glavni razlozi zbog kojih Komisija (Glavna uprava za međunarodnu suradnju i razvoj – GU DEVCO) razmatra povezivanje susjedstva EU-a i drugih regija u području biozaštite i biosigurnosti: djelovanje izvan susjedstva EU-a treba odražavati djelovanje unutar njega, a uspješan mediteranski program za osposobljavanje za epidemiološke intervencije („MediPIET”) može poslužiti kao model.

Na primjer, provedba aktivnosti u cilju umanjivanja KBRN rizika u istočnoj i središnjoj Africi važna je jer KBRN sigurnost u tom dijelu svijeta lako može utjecati na druge regije, uključujući EU. Projekt br. 60 o jačanju nuklearne sigurnosti u istočnoj i središnjoj Africi pomaže u jačanju režimâ nuklearne politike radi sprečavanja trgovanja opasnim radiološkim i nuklearnim materijalima, uključujući radiološke i nuklearne izvore bez posjednika. Za takve visokorizične radiološke i nuklearne materijale postoji opasnost od trgovanja kroz luke do drugih dijelova svijeta. Isto vrijedi i za laboratorije u istočnoj i središnjoj Africi, iz kojih mogu biti ukradeni patogeni i biološki agensi (zbog nedostatnih sigurnosnih mjera za zaštitu tih laboratorija).

Uz te napore, nacrt dokumenta o djelovanju za 2018. o klimatskim promjenama centrima izvrsnosti predviđa glavnu ulogu jer ih smatra platformom za senzibilizaciju partnerskih zemalja za klimatske promjene putem nacionalnih timova i nacionalnih središnjica. Tim se dokumentom centrima izvrsnosti pružaju i dodatni resursi za pokretanje i financiranje novih projekata koji se bave rizicima kojima je izložen EU i njegove susjedne zemlje zbog migracije vektora bolesti prouzročene klimatskim promjenama. Predmetno se djelovanje nastavlja na mreže za biosigurnost uspostavljene projektom br. 37 MEDILABSECURE i projektima br. 32 i 36 koji podupiru program MediPIET.

S obzirom na navedena razmatranja, Komisija smatra da se procjena o tome treba li se ova preporuka smatrati ispunjenom ili ne temelji na složenijoj definiciji „područja koja imaju najveću važnost za sigurnost EU-a”, uzimajući u obzir prirodu i opseg KBRN rizika i prijetnji te temeljne značajke Inicijative EU-a za centre izvrsnosti u području KBRN sigurnosti.

IV. Komisija i ESVD slažu se da će sveobuhvatan i sustavan pristup procjene rizika kojom su obuhvaćeni namjerni, prirodni i slučajni rizici (koja je započeta) biti od koristi inicijativi i naglasiti njezinu vrijednost za partnerske zemlje i regije te za sâm EU.

Alati i stručna znanja koje je Komisija u sklopu Inicijative ustupila partnerskim zemljama omogućuju utvrđivanje opasnosti (na temelju 300 pitanja iz upitnika za procjenu potreba) i rizika na temelju popisa kapaciteta koji ne postoje ili su djelomično zadovoljavajući (utvrđeni kao nedostaci u rezultatima upitnika za procjenu potreba). Ti su rezultati osnova za izradu nacionalnog akcijskog plana za umanjivanje utvrđenih KBRN rizika. Tijekom rasprava od nacionalnih timova zahtijeva se da tom djelovanju daju prednost u skladu sa svojim prethodnim podacima o vjerojatnosti prevladavanja određenog rizika u zemlji. Taj je pristup potaknuo interes partnerskih zemalja i timova Komisije za sveobuhvatniju i objektivniju metodologiju procjene rizika, (uz potporu na terenu) o kojoj se raspravlja i koja se trenutačno uključuje u ispunjavanje upitnika i izradu nacionalnog akcijskog plana. Taj unaprijeđeni alat za procjenu rizika bit će usklađen s rizicima utvrđenima tijekom ispunjavanja upitnika za procjenu potreba i uvršten u raspravu o nacionalnom akcijskom planu za umanjivanje KBRN rizika kako bi se mjere nacionalnog akcijskog plana lakše razvrstale s obzirom na njihovu važnost.

U cilju jačanja pristupa koji se temelji na procjeni rizika, službe Komisije i ESVD počeli su upotrebljavati dodatne izvore informacija i procjene rizika koje dolaze iz otvorenih, komercijalnih ili povjerljivih izvora.

Međutim, potrebno je naglasiti da izvori informacija o sigurnosti obuhvaćaju uglavnom namjerne rizike te stoga ne obuhvaćaju potpuni opseg KBRN rizika (prirodni, slučajni) kojima se bavi Inicijativa za centre izvrsnosti. Stoga se nenamjerni rizici (slučajni, prirodni) procjenjuju dodatnim metodama koje se postupno uključuju u metodologiju centara izvrsnosti.

V. Sastavnica koja uključuje procjenu rizika bit će ojačana i uključena u metodologiju za procjenu potreba i izradu nacionalnog akcijskog plana. Time bi se trebala podići svijest partnerskih zemalja o važnosti provedbe procjene rizika, uvesti mogući pristupi i smjernice te pružiti jača potpora u određivanju prioritetnog djelovanja.

Osim toga, sve veća važnost i broj teorijskih i praktičnih vježbi poboljšat će procjenu rizika jer će te vježbe pomoći u utvrđivanju nedostatka kapaciteta partnerskih zemalja i rizika koje taj nedostatak može izazvati.

VI. Uz to, Inicijativom je uspostavljena objedinjena regionalna i svjetska mreža nacionalnih središnjica koje se bave KBRN pitanjima, koje imaju povjerenja jedna u drugu i razmjenjuju informacije čak i izvan službenih sastanaka centara izvrsnosti.

Nedavni (iz ožujka 2018.) dokaz uspjeha (neizravan učinak mreže centara izvrsnosti) vidljiv je u afričko-atlantskom pročelju, gdje je nacionalna središnjica Burkine Faso, koju su nadležna tijela obavijestila o krađi radioloških materijala u toj zemlji, odmah obavijestila nacionalnu središnjicu u Maliju kako bi se raspravilo o mogućim mjerama za rješavanje tog problema i pokrenula granična suradnja putem centara izvrsnosti.

VII. Regionalna tajništva i nacionalne središnjice znaju da postupno mogu postati mjesto pružanja svih usluga ili jedinstvena pristupna točka u regiji za rješavanje regionalnih i nacionalnih pitanja u pogledu KBRN sigurnosti. Oni imaju ključnu ulogu u ovoj koordinaciji, pružanju potpore uspostavi regionalnih događanja (npr. radionica o regiji zapadne Afrike nakon ebole održana u Rabatu u listopadu 2017.), razvoju regionalnih akcijskih planova ili obavljanju priprema za regionalne teorijske i praktične vježbe.

Jedan od primjera takve regionalne suradnje jest i činjenica da je u ožujku 2018. predsjednik Udruženja za biozaštitu u središnjoj Aziji i Kavkazu (BACAC) predložio tajništvu centara izvrsnosti u središnjoj Aziji zajedničku organizaciju njihove godišnje regionalne konferencije planirane za kraj 2018. u bliskoj suradnji s Međunarodnim znanstveno-tehnološkim centrom i tekućim projektom br. 53 centara izvrsnosti.

VIII. Proces prema većoj uključenosti delegacija EU-a u Inicijativu zajednički su započele službe Komisije i ESVD. Postignut je određen napredak te su uspostavljeni redoviti i bliži kontakti s regionalnim tajništvima, provediteljima projekata i upravljačkim timom. Neke su delegacije dale ključnu potporu u priključivanju ključnih partnerskih zemalja (Etiopija, Mongolija, Pakistan, Sjeverna Leone) ili podržavanju njihova sudjelovanja pridajući Inicijativi veću političku pozornost.

Postizanje potpunog uključenja svih delegacija u 59 partnerskih zemalja Inicijative za centre izvrsnosti vrlo je ambiciozan cilj s obzirom na sve manji proračun, povećano radno opterećenje i vrijeme potrebno za dovršetak tog procesa. Međutim, Komisija i ESVD uvjereni su da se približavaju tom cilju.

U cilju sustavnog uključivanja delegacija EU-a u partnerskim i potencijalnim partnerskim zemljama te povećanja političke vidljivosti Inicijative u državama za koje su ovlašteni, u siječnju 2018. šefovi delegacija službenom su obaviješću pozvani na provedbu određenog djelovanja.

Nadalje, od kraja 2017. Inicijativa je uključena u plan političkih dijaloga / „klastera sigurnosti”.

Rad dužnosnika za regionalnu suradnju koji se nalaze u Dakru, Islamabadu, Manili i Nairobiju rezultirao je boljom informiranošću delegacija u tim regijama o aktivnostima centara izvrsnosti za KBRN sigurnost.

IX. ESVD je nakon rasprave s Komisijom u višegodišnji program Instrumenta za doprinos stabilnosti i miru za razdoblje 2018.–2020. uveo prilagođene podciljeve i pokazatelje uspješnosti.

Postupak poboljšavanja pokazatelja i okvira za praćenje ciljeva započet je s vanjskim savjetnikom u cilju poboljšanja projektne dokumentacije, opisa projekta i obavještanja.

X. Internetski portal centara izvrsnosti EU-a za KBRN sigurnost važan je alat suradnje u okviru Inicijative koja je u potpunosti decentralizirana i aktivna u osam svjetskih regija. Priznaje se da je dosegno granicu svojih kapaciteta. Portal služi za suradnju te se zajedno s Inicijativom proširio na sadašnjih 60 zemalja, zbog čega su potrebne prilagodbe. Struktura sadašnjeg portala ažurira se.

Zahvaljujući brzom razvoju informacijskih tehnologija, odlučeno je da se usporedno radi na razvoju potpore za novi portal na temelju drugačijeg standardnog softverskog protokola, čime će se poboljšati njegova prenosivost, održavanje, nadogradnju i održivost. Zajednički istraživački centar trenutačno provodi studiju izvedivosti za taj razvoj.

XI. Komisija i ESVD prihvaćaju sve preporuke Suda.

UVOD

2. KBRN materijali sve su veća prijetnja i postoje indikacije rastućeg trenda, osobito u pogledu kemijskih tvari.

4. Doista, GU DEVCO osigurava povezanost i izbjegavanje udvostručavanja navedenog djelovanja, a sve u cilju umanjivanja KBRN rizika. Naime, izvoznom kontrolom robe s dvojnomo namjenom koja je sastavnica Inicijative EU-a Partner partneru upravlja GU DEVCO u okviru centara izvrsnosti za KBRN sigurnost (projekti br. 38, br. 43, br. 47, br. 64); a Međunarodni znanstveno-tehnološki centar i Znanstveno-tehnološki centar u Ukrajini dobili su potporu i uključeni su kao proveditelji u nekoliko projekata (projekti br. 53, br. 52, br. 50), aktivnosti i vježbi (Sunkar, Lionshield).

9. Jedna od uloga delegacija EU-a u kontekstu Inicijative centara izvrsnosti jest povezati se s nacionalnim nadležnim tijelima i ambasadama država članica EU-a u tim zemljama kako bi se osiguralo da su upoznati s radom nacionalnih središnjica i da ga podržavaju. Politička potpora ključna je za učinkovitost koordinacijskog rada nacionalnih središnjica u području KBRN sigurnosti.

NAPOMENE

16. Vidjeti i odgovor na odlomak III.

Glavna uprava Komisije za migracije i unutarnje poslove (GU HOME) uglavnom se bavi namjernim rizicima te se logično usredotočuje na neposredne prijetnje EU-u na njegovim granicama. Inicijativa za centre izvrsnosti dugoročan je program kojemu je cilj sprječavanje rizika od svih opasnosti (ne samo namjernih nego i slučajnih i prirodnih). Aktivnosti centara izvrsnosti uključuju regionalne projekte, ali i tehničku podršku na terenu, upitnike za procjenu potreba, nacionalne akcijske planove i potporu cjelokupnom upravljanju KBRN sigurnošću. Sve aktivnosti imaju istu svrhu i međusobno se nadopunjuju. Stoga se udio projekta u financiranju ne može smatrati izdvojenim od ostalih aktivnosti.

Susjedne države južnog Sredozemlja (sjeverna Afrika i Sahel te Bliski istok) zaista su prioritet, ali i veoma složeno područje na kojem je bilo teško započeti regionalne projekte prije postizanja zadovoljavajuće razine povjerenja i zrelosti, kako je pojašnjeno u tekstu u nastavku.

Bliski istok regija je koja se već godinama suočava s vrlo složenom sigurnosnom situacijom. Zbog takvih je okolnosti bio velik izazov uspostaviti regionalnu suradnju među partnerskim zemljama centara izvrsnosti. Libanon, Irak i Jordan više su usredotočeni na vlastita nacionalna pitanja i potrebe. Ipak, nastavljene su rasprava i razmjene: Mišljenje je Komisije da to samo po sebi treba smatrati uspjehom Inicijative.

Nadalje, GU DEVCO već je pristupio bliskoistočnim partnerskim zemljama centara izvrsnosti kao prioritetu u okviru novog programa za osposobljavanje i mentorstvo uz potporu centara izvrsnosti (projekt br. 68) u cilju jačanja njihovih kapaciteta za umanjivanje KBRN rizika. Istodobno, GU DEVCO vrši pritisak na delegacije EU-a da potaknu upotrebu drugih financijskih instrumenata (uglavnom Instrumenta za razvojnu suradnju, Europskog instrumenta za susjedstvo) za zadovoljavanje nacionalnih potreba na bilateralnoj osnovi. Te se aktivnosti temelje na ideji upotrebe drugih sredstava za postizanje istog cilja, odnosno povećanja kapaciteta centara izvrsnosti, jer je ponovno pokretanje regionalne suradnje u pravom trenutku moguće ako su zadovoljene potrebe partnera. U skladu s ovim planom jasno je da je najvažnije održavati rasprave u okviru centara izvrsnosti unatoč relativnom zastoju u projektima i aktivnostima.

U pogledu regije jugoistočne i istočne Europe koja broji 10 država, uključujući države zapadnog Balkana i Kavkaza, ona je učinkovito odgovorila na izazove od interesa za EU jer su se države počele koncentrirati na teme „jake sigurnosti”, uključujući radiološku i nuklearnu forenziku i prvi odgovor na KBRN incidente te organiziranje zajedničkih postupaka testiranja učinka projekata.

U sjevernoj Africi i Sahelu suradnja je započela kasnije nego u drugim regijama, no ubrzo se dotakla problema koji su ključni za samu regiju i za sigurnosni interes EU-a. Projekt br. 55, kojemu je cilj „*Jačanje prekograničnih kapaciteta za kontrolu i otkrivanje KBRN tvari*”, utječe na borbu protiv terorizma i organiziranog kriminala. Poteškoće na koje je projekt naišao nastale su zbog činjenice da se projekt bavi vrlo osjetljivim temama i strukturama „jake sigurnosti” partnerskih zemalja, uključujući vojne strukture.

17. Komisija i ESVD svjesni su ograničenosti dostupnih resursa. Zbog toga je i odlučeno da se, unatoč globalnom području primjene Inicijative i njezinih ciljeva, centri izvrsnosti za KBRN sigurnost zemljopisno neće proširivati ni na južni dio Afrike (Južna Afrika, Namibija itd.) ni na Južnu i Središnju Ameriku. Cilja se samo na mali broj potencijalnih partnerskih zemalja, uglavnom iz (šireg) susjedstva EU-a, koje čine glavne „nedostatke” u opsegu Inicijative u okviru postojećih regionalnih tajništva jer donose važne rizike/prednosti povezane s KBRN sigurnošću (npr. Kazahstan) ili se smatraju važnima zbog pretpostavljenog kapaciteta za poticanje stagnirajuće regionalne suradnje / razvoja Inicijative (Kuvajt).

U povećanju razine dostupnih resursa za umanjivanje KBRN rizika pomažu nenovčani doprinos partnerskih zemalja i dodatni financijski resursi bilateralne pomoći od EU-a i drugih zemalja koje nisu članice EU-a (npr. Poljska i Sjedinjene Američke Države u regiji jugoistočne i istočne Europe; Francuska i Njemačka u afričko-atlantskom pročelju).

Ipak, iako je točno da zemljopisno širenje podrazumijeva manju prosječnu financijsku pomoć po državi, točno je i to da su područje primjene i cilj ove Inicijative poduprijeti regionalnu suradnju jer KBRN rizici ne poznaju nacionalne granice. Etiopija, Kuvajt, Pakistan ili Azerbajdžan redom su nove partnerske zemlje centara izvrsnosti koje jačaju utjecaj regionalne suradnje centara izvrsnosti. Na primjer, tijekom nedavnog okruglog stola zemalja Srednje Azije održanog u Dušanbeu (u ožujku 2018.), Pakistan je ponudio podijeliti svoje visoko razvijene biološke, radiološke i nuklearne kapacitete s partnerskim zemljama iz Srednje Azije.

Kad bi projekti bili ograničeni na manji broj zemalja, ne bi tako učinkovito utjecali na KBRN sigurnost kao kad je obuhvaćena jedna cijela regija. Stoga, povećan broj partnerskih zemalja treba smatrati načinom kojim će se dopuniti Inicijativa i konačno poboljšati rezultati umanjivanja KBRN rizika, a time i sigurnosti EU-a.

Osim toga, Komisija je iskoristila dobar ugled centara izvrsnosti za KBRN sigurnost među partnerskim zemljama i njihove mreže kako bi ciljale države za koje je EU pokazao strateški interes za suradnju: to je bio slučaj s Afganistanom, zatim Pakistanom i Etiopijom (koje su sada članovi), ali i Nigerijom i Egiptom, koje je Komisija uključila u bilateralne razgovore iako se još nisu pridružili Inicijativi.

Na kraju, treba podsjetiti na samu prirodu Inicijative za centre izvrsnosti: zbog njezina dobrovoljnog pristupa predlaganja projekata s lokalne razine službe Komisije / ESVD ne mogu odbiti zemlje koje žele sudjelovati u regionalnim naporima za umanjivanje KBRN rizika i borbi protiv KBRN prijetnji.

18. Objašnjenje te promjene u financiranju projekta temelji se na dvije stvari.

Prvo, u pogledu sektora KBRN sigurnosti pojam „rizik za EU” ne smije biti ograničen na susjedstvo EU-a. Kako je objašnjeno u odgovoru na odlomak III., nedavni rizici za EU u biološkom području bile su bolesti ljudi i životinja (ebola i ptičja gripa) koje potječu iz područja izvan susjedstva EU-a. U tim slučajevima projekti usmjereni na afričko-atlantsko pročelje i jugoistočnu Aziju kao prioritet su uzeli izravan interes EU-a iako se nalaze izvan područja njegova susjedstva. Taj primjer dokazuje da udaljenost ne jamči sigurnost, osobito u biološkom području. Stoga je Komisija uvjerena da je usredotočenost na susjedstvo veoma važna, no s obzirom na prirodu KBRN rizika, ne treba je prestrogo shvaćati. GU DEVCO uz ovo istražuje mogućnost upotrebe programa MediPIET (projekt br. 36) koji se provodi u susjednim zemljama kao model za pokretanje sličnih projekata u drugim regijama u cilju sprečavanja i umanjivanja rizika u biološkom području.

Provedba aktivnosti u cilju umanjivanja KBRN rizika u istočnoj i središnjoj Africi važna je jer KBRN sigurnost u tom dijelu svijeta lako može utjecati na druge regije, uključujući EU. Projekt br. 60 o jačanju nuklearne sigurnosti u istočnoj i središnjoj Africi pomaže u jačanju režimâ nuklearne politike u cilju sprečavanja trgovanja radiološkim i nuklearnim materijalima, uključujući radiološke i nuklearne izvore bez posjednika. Za takve visokorizične radiološke i nuklearne materijale postoji opasnost od trgovanja kroz luke do drugih dijelova svijeta. Isto vrijedi i za laboratorije u istočnoj i središnjoj Africi, iz kojih mogu biti ukradeni patogeni i biološki agensi (zbog nedostatnih sigurnosnih mjera za zaštitu tih laboratorija).

Drugo, specifični uvjeti nekih EU-u susjednih regija, kako je pojašnjeno u odgovoru na odlomak III., negativno su utjecali na kapacitet okruglih stolova za formuliranje regionalnih projekata te na odluke Komisije o mogućnosti njihova financiranja. Na primjer, nacionalni fokus partnerskih zemalja u bliskoistočnoj regiji nije bio naklonjen projektnim prijedlozima s regionalnim područjem primjene, što je krajnji cilj Inicijative. U sjevernoj Africi i Sahelu suradnja je započela kasnije nego u drugim regijama, no u tako osjetljivoj regiji pokrenut je projekt o vrlo osjetljivoj i važnoj temi poput granične kontrole. Složene situacije na tim područjima bile su za Komisiju ujedno mogućnost za pokretanje projekata o temama jake sigurnosti i izazov u smislu broja projekata.

Situacija je drukčija u jugoistočnoj i istočnoj Europi. Od osam regija centara izvrsnosti ta je regija jedna od najnaprednijih u pogledu obveze i volje partnera za suradnju i zajedničko djelovanje u osjetljivim temama (kao nedavno u području radiološke i nuklearne forenzike). Ta je regija odabrana za testiranje nove inicijative Komisije za istraživačko natjecanje u području KBRN sigurnosti koja će biti pokrenuta u lipnju 2018. na godišnjem sastanku svih nacionalnih središnjica. Regija jugoistočne i istočne Europe prva je blisko surađivala s NATO-ovim centrom za KBRN sigurnost u Vyskovu 2017. te je prva integrirala projekte Obzor 2020. Glavne uprave HOME kao

što su projekt EDEN i projekt elektroničkih obavijesti za jačanje unutarnje i vanjske dimenzije KBRN sigurnosti kao prioriteta uključenog u novi Akcijski plan EU-a u području KBRN sigurnosti. GU DEVCO već je uključio svoje zemljopisne uprave i Glavnu upravu za susjedsku politiku i pregovore o proširenju (GU NEAR) kako bi se financijska sredstva iz Instrumenta za razvojnu suradnju i Europskog instrumenta za susjedstvo upotrijebila za financiranje projekata koji se bave bilateralnim pitanjima.

19. Odabir projekata prema kronološkom redu ne treba nužno shvaćati u užem smislu. Takav odabir samo pokazuje prioritet koji je dan projektima koji su zreliji za financiranje od drugih projekata za koje su potrebna daljnja savjetovanja ili regionalna suradnja (poput sjeverne Afrike i Sahela gdje je prošlo mnogo vremena do prvog spremnog regionalnog projekta, projekta br. 55). Jedno od najpriznatijih postignuća centara izvrsnosti jest činjenica da je uspostavljena prava svjetska zajednica u području KBRN sigurnosti. U tom smislu pozitivna dinamika oponašanja potiče se financiranjem najaktivnijih članova i regija.

Konačno, poticanje pozitivnog natjecanja među 59 partnerskih zemalja ujedno je cilj nagrade za „priču o uspjehu” pokrenute na posljednjem godišnjem sastanku nacionalnih središnjica.

U pogledu proširenja partnerskih zemalja vidjeti odgovor na odlomak 17.

20. Sve u svemu, pristup Inicijative prema kojemu se projekti predlažu s lokalne razine omogućuje Komisiji upravljanje raspravama i njihovo vođenje, ali ne i da prisiljava partnerske zemlje na raspravu o temama i na pokretanje projekata u područjima (čak i u okviru područja KBRN sigurnosti) koji se ne smatraju zajedničkim regionalnim potrebama. Time bi se omela vjerodostojnost Inicijative i ugrozio napredak postignut Inicijativom, čak i u osjetljivim područjima.

Zapravo, nekoliko se projekata iz kategorije „KBRN” bavi kemijskom i biološkom sastavnicom te (ponekad) radiološkom i nuklearnom. Na primjer, projekt br. 54 „Jačanje kapaciteta za medicinsku pripravnost i pružanje odgovora na KBRN incidente” obuhvaća cijeli spektar KBRN rizika, ali razvijen je nakon zahtjeva iz regije nakon kemijskih napada sarinom u Siriji; u tom je slučaju osposobljavanje ljudi u kemijskom području značilo i doprinos jačanju bioloških kapaciteta. Isto se mišljenje može primijeniti na projekte br. 34, br. 46 i br. 54. Nadalje, za projekte kojima je cilj jačanje nacionalnih pravnih okvira u području KBRN sigurnosti jednako se tako smatra da obuhvaćaju pitanja u tom cijelom području (tj. projekt br. 33).

Međutim, Komisija se slaže da se suradnja s Obavještajnim i situacijskim centrom EU-a (INTCEN) mora ojačati s obzirom na razvoj Inicijative prema temama koje su više usmjerene na sigurnost. Zahvaljujući uvodu cilja 3. novog Akcijskog plana za poboljšanje spremnosti s obzirom na rizike za kemijsku, biološku, radiološku i nuklearnu sigurnost od 18. listopada 2017. (vidjeti COM(2017) 610 final) pod nazivom „Izgradnja snažnijih unutarnjih i vanjskih veza i suradnja s ključnim regionalnim i međunarodnim partnerima EU-a u području KBRN sigurnosti”, predviđena je sustavnija međuinstitucionalna suradnja.

21. Komisija se slaže sa Sudom o tome da ne treba slabiti Inicijativu njezinim znatnim proširivanjem na druga tematska područja, posebno s obzirom na strukturni rad koji usmjeravanje na nova tematska područja podrazumijeva u smislu širenja kapaciteta unutar nacionalnih timova.

Međutim, Komisija i ESVD smatraju da bi potencijal struktura centara izvrsnosti za potporu drugim aktivnostima u okviru interesa EU-a financiranih iz drugih proračunskih linija trebalo iskoristiti u najboljem interesu EU-a za postizanje ciljeva povezanih s KBRN sigurnošću.

U tom smislu proširivanje Inicijative na druga tematska područja (primjerice eksplozive) izravno je povezano s političkim zadacima koji su posljedica „učinka odražavanja” Globalne strategije EU-a, vidjeti „Akcijski plan za poboljšanje spremnosti s obzirom na rizike za kemijsku, biološku, radiološku i nuklearnu sigurnost” COM(2017) 610 final.

Naposljetku, pristup Inicijative u skladu s kojem se projekti predlažu s lokalne razine može se smatrati osiguranjem da se rizik ne proširi i na druga područja osim KBRN sigurnosti: nekoliko partnerskih zemalja i regionalnih tajništva već je izrazilo zabrinutost zbog te mogućnosti.

S obzirom na navedena razmatranja i kretanja, Komisija jednako tako smatra da se KBRN područja ne smiju preopširno tumačiti te da se moraju ograničiti na one rizike koji su zajednički KBRN rizicima i organiziranom kriminalu (poput krivotvorenja lijekova i trgovine njima) te da se svejedno procjenjuju za svaki slučaj posebno.

22. Komisija će uključiti sastavnicu procjene rizika u metodologiju za procjenu potreba i izradu nacionalnog akcijskog plana. Time bi se trebala podići svijest partnerskih zemalja o važnosti provedbe procjene rizika, uvesti mogući pristupi i smjernice te pružiti jača potpora u određivanju prioritetnog djelovanja.

23. Partnerska zemlja i nacionalna središnjica u potpunosti odlučuju o sastavu nacionalnih timova te o uključivanju drugih nacionalnih stručnjaka koji nisu u sastavu nacionalnog tima u proces ispunjavanja upitnika i izrade nacionalnog akcijskog plana. Međutim, Komisija često predlaže dodatne suradnike koje nacionalne središnjice mogu uzeti u obzir.

Komisija pronalazi timove za pružanje potpore na terenu i na temelju specifičnih potreba svake regije u cilju pronalaska rješenja za utvrđene nedostatke u kapacitetima.

Trenutačno sve regije primaju potporu na terenu.

25. Pretpostavlja se da će povećana politička vidljivost Inicijative potaknuti političku volju partnerskih zemalja za ispunjavanjem upitnika i izradom nacionalnog akcijskog plana.

Zbog provedbe sveobuhvatne politike smanjenja osoblja koja utječe na broj djelatnika koji rade na Inicijativi za centre izvrsnosti, 2017. bilo je vrlo teško odgovoriti na sve zahtjeve partnerskih zemalja za pomoć u vezi s ispunjavanjem upitnika i izradom nacionalnog akcijskog plana.

Zajednički istraživački centar (ZIC) priprema okvirni raspored za 2018. i 2019. za obradu različitih zahtjeva zaprimljenih od partnerskih zemalja. U osiguravanju da se metodologija ispunjavanja upitnika i izrade nacionalnog akcijskog plana poštuje u potpunosti kada partnerskim zemljama pomaže Europska komisija te da se postupak provodi pod njezinim vodstvom, Zajednički istraživački centar računat će na pomoć stručnjaka za pružanje potpore na terenu i/ili vanjskih stručnjaka. Resursi (dostupnost stručnjaka i proračun za putovanja i sastanke) za ispunjavanje upitnika i izradu nacionalnih akcijskih planova uvećan je za 2018. i 2019.

26. Činjenicu da partnerske zemlje sada čekaju pomoć u vezi s ispunjavanjem upitnika i izradom nacionalnog akcijskog plana treba smatrati pozitivnim znakom napretka Inicijative. Podaci o nacionalnim potrebama u KBRN području često su vrlo osjetljivi, stoga je bilo potrebno mnogo vremena da partneri pokažu volju i stvore povjerenje u razmjenu informacija s vanjskim dionikom kao što je EU. Međutim, čini se da je ta faza oklijevanja sada završena, a zamijenila ju je pozitivna, natjecateljska dinamika pri pokazivanju predanosti Inicijativi i/ili prikazivanju nacionalnih akcijskih planova kao postignuća.

U tom je smislu Inicijativa za centre izvrsnosti pomalo žrtva vlastitog uspjeha jer Komisija sada unatoč nedostatnim resursima treba povećati kapacitete Inicijative kako bi mogla pružiti kvantitativnu tehničku podršku.

37. Institucionalno priznanje i politička potpora nacionalnim središnjicama obično ovise o važnosti koju Inicijativi za centre izvrsnosti pridaju visoko rangirana nadležna tijela. Na povećanu se političku vidljivost Inicijative cilja sustavnijim uključanjem delegacija EU-a u promicanje Inicijative, uključujući diplomatsku potporu ulozi nacionalnih središnjica. Uloga dužnosnika za regionalnu suradnju, tamo gdje postoji, također je jako važna.

Vidljivost regionalnih tajništva također je vrlo važna. Zbog tog je razloga GU DEVCO odlučio povećati proračun za aktivnosti regionalnih tajništva od 2018. nadalje.

38. Uputa koju je 26. siječnja 2018. ESVD poslao šefovima delegacija EU-a u partnerskim zemljama Inicijative izričito postiže ovaj cilj tražeći, među ostalim, provedbu aktivnosti čiji je cilj „povećana svijest među državama članicama, relevantnim međunarodnim organizacijama i drugim važnim donatorima o Inicijativi, njezinim ciljevima i ishodu” te „postupka koji bi mogao rezultirati i postupnim pretvaranjem nacionalnih središnjica / nacionalnog tima u jedinstvenu pristupnu točku za sve projekte i aktivnosti povezane s KBRN sigurnošću u svojim matičnim zemljama”.

Kako bi se povećala važnost nacionalnih središnjica, važno je da GU DEVCO i ESVD surađuju na poboljšanju koordinacije i suradnje među samim nacionalnim središnjicama, regionalnim tajništvima i delegacijama EU-a. Početna točka može biti jednostavna, logistička koordinacija: delegacije EU-a potrebno je potaknuti na organizaciju okruglih stolova ili *ad hoc* neslužbenih sastanaka sa šefovima regionalnih tajništva i nekim nacionalnim središnjicama iz regije Delegacija, pri čemu treba uključiti i ambasade država članica EU-a i lokalna nadležna tijela. Troškovi bi bili ograničeni, posebice s obzirom na povećan proračun za vidljivost/logistiku koji je odobren regionalnim tajništvima, no učinak bi bio znatan u pogledu vidljivosti i ovlasti nacionalnih središnjica.

39. U cilju naglašavanja važnosti uloge dužnosnika za regionalnu suradnju u Inicijativi, ESVD i GU DEVCO poslali su 21. veljače 2018. zajedničku obavijest onim delegacijama EU-a za koje smatraju da im je potrebna takva potpora.

40. Proces prema većoj uključenosti delegacija EU-a u Inicijativu zajednički su započeli GU DEVCO i ESVD. Postignut je određen napredak. Uspostavljeni su redoviti i bliži kontakti regionalnih tajništva, proveditelja projekata i upravljačkog tima. Neke su delegacije dale presudnu potporu u priključivanju ključnih partnerskih zemalja Inicijativi ili su poticale njihovo sudjelovanje pridajući Inicijativi veću političku pozornost.

Potpuno uključenje svih delegacija u 59 partnerskih zemalja Inicijative za centre izvrsnosti cilj je koji je vrlo ambiciozno postići u razdoblju od tri do četiri godine s obzirom na sve manji proračun, povećano radno opterećenje i vrijeme potrebno za dovršetak projekta. Međutim, Komisija i ESVD uvjereni su da se približavaju tom cilju.

Nedavno je glavni tajnik ESVD-a ubrzao postupak slanjem službenih obavijesti šefovima delegacija u partnerskim zemljama Inicijative (siječanj 2018.) te zamjeniku glavnog tajnika za politička pitanja i regionalnim direktorima (studenj 2017.) u cilju povećanja sudjelovanja delegacija EU-a i političke vidljivosti Inicijative.

Rad dužnosnika za regionalnu suradnju koji se nalaze u Dakru, Islamabadu, Manili i Nairobiju rezultirao je boljom informiranošću delegacija u tim regijama o aktivnostima centara izvrsnosti za KBRN sigurnost. U jugoistočnoj Aziji postala je uobičajena praksa da delegacije drže uvodne govore na događajima povezanim s projektom. Dužnosnici su omogućili obavješćavanje diplomatskih predstavništava država članica EU-a.

Inicijativa je zadobila političku vidljivost kada je na Filipinima u rujnu 2015. u okviru radionice pod supredsjedateljstvom EU-a i Regionalnog foruma Zajednice naroda jugoistočne Azije (ARF) o „Podizanju svjesnosti i promicanju suradnje ARF-a u umanjivanju rizika u kemijskom, biološkom, radiološkom i nuklearnom (KBRN) području” održan sastanak centara izvrsnosti za KBRN sigurnost s nacionalnim središnjicama i Zajedničkim istraživačkim centrom.

Inicijativa je jedna od aktivnosti navedenih u Planu djelovanja BANDAR SERI BEGAWAN za jačanje partnerstva između Zajednice naroda jugoistočne Azije (ASEAN) i EU-a (2013.–2017.) te je uključena i u njegov nastavak, Plan djelovanja ASEAN-EU (2018.–2022.). Uključena je i u Plan

rada ASEAN-EU za borbu protiv terorizma i transnacionalnog kriminala (2014.–2017.). Centri izvrsnosti za KBRN sigurnost stalno se obavještavaju o tim planovima.

41. Iako GU DEVCO priznaje da je nekoliko projekata na kraju bilo više usmjereno na razvijanje kapaciteta partnerskih zemalja nego na regionalnu razinu, istina je i da regionalan pristup nije moguće postići bez odgovarajućih nacionalnih kapaciteta.

Nadalje, nekoliko je provedenih projekata zaista imalo regionalno područje primjene i pristup – MediPIET je bio usmjeren na sve susjedne države EU-a; projekt br. 41 o visokorizičnim kemijskim postrojenjima i umanjivanju rizika u afričko-atlantskom pročelju; i projekt br. 48 za poboljšanje regionalnog upravljanja slučajevima bolesti u partnerskim zemljama regije koju pokriva Centar izvrsnosti za KBRN sigurnost u afričko-atlantskom pročelju.

42. Organizacija sastanaka jedna je od aktivnosti regionalnih tajništava za koje je GU DEVCO odlučio povećati proračun regionalnih tajništava od početka 2018.

Od 2016. nadalje GU DEVCO počeo je uključivati okrugle stolove i praktične vježbe u sve relevantne projekte.

Cilj pojačanih razmjena među službama Glavne uprave DEVCO, Glavne uprave za europsku civilnu zaštitu i europske operacije humanitarne pomoći (GU ECHO) i Glavne uprave za susjedску politiku i pregovore o proširenju (GU NEAR) koje se bave regionalnim programima upravljanja katastrofama i istraživanjem mogućnosti nekih zajedničkih vježbi i osposobljavanja, počevši od zemalja od zajedničkog interesa u kojima su uspostavljeni centri (Alžir, Maroko, Jordan, Gruzija), bit će objediniti inicijativu i pretvoriti je u jedinstvenu i moćnu mrežu.

44. Komisija i ESVD u potpunosti se slažu s time. Naime, već su počeli uključivati relevantne zemljopisne uprave u Glavnu upravu DEVCO i Glavnu upravu NEAR kako bi se uspostavile sinergije i povećali izvori financiranja Inicijative.

Predmetni je proces potaknut činjenicom da regionalna mreža koju su uspostavili centri izvrsnosti omogućuje drugim tijelima EU-a upotrebu Inicijative kao platforme za svoje programe i projekte.

Primjer prilagodljivost centara izvrsnosti predstavlja nacrt Akcijskog dokumenta o klimatskim promjenama iz 2018. u kojem je predviđena glavna uloga centara izvrsnosti, koje smatra platformom za senzibilizaciju partnerskih zemalja za povezivanje sigurnosti u području klimatskih promjena putem nacionalnih timova i nacionalnih središnjica. Tim se dokumentom centrima izvrsnosti pružaju i dodatni resursi za pokretanje novih projekata koji se bave rizicima kojima je izložen EU i njegove susjedne zemlje zbog migracije bolesti i njihovih vektora prouzročene klimatskim promjenama.

Nadalje, odvijaju se informativni razgovori za mogući prijenos MediPIET-a (koji se trenutačno financira u okviru projekata centara izvrsnosti br. 32 i br. 36) u GU NEAR nakon 2019. kao alat europske susjedske politike. Ako bude uspješan, taj se model može upotrebljavati i za druge projekte centara izvrsnosti, osobito u susjednim zemljama EU-a.

46. Uputa koju je 26. siječnja 2018. ESVD poslao šefovima delegacija EU-a u partnerskim zemljama centara izvrsnosti izričito je usmjerena na taj cilj (vidjeti i odgovor na odlomak 38.). Poziv na „imenovanje člana osoblja unutar političkog odjela delegacije na mjesto kontaktne točke u zemlji (zemljama) vaše ovlasti” jednako će tako potaknuti delegacije EU-a na provedbu te zadaće.

Delegacije EU-a u jugoistočnoj Africi podupiru partnerske zemlje u upotrebi njihovih (nacrt) nacionalnih akcijskih planova za istraživanje mogućnosti financiranja od strane drugih donatora. Na primjer, u rujnu 2015. u okviru radionice pod supredsjedateljstvom EU-a i ARF-a o „Podizanju svijesti i promicanju suradnje ARF-a u umanjivanju rizika u kemijskom, biološkom, radiološkom i nuklearnom (KBRN) području” na Filipinima održane su „sesije za povezivanje partnera” tijekom

kojih su partnerske zemlje mogle upoznati potencijalne zemlje donatore i međunarodne organizacije (Svjetska zdravstvena organizacija, Organizacija za zabranu kemijskog oružja, Međunarodna agencija za atomsku energiju).

48. Komisija se slaže s napomenom. Razmjena informacija između Glavne uprave DEVCO i Glavne uprave NEAR/ECHO već postoji, no ona može postati službena.

U pogledu Gruzije u siječnju 2018. GU ECHO priključio se misiji utvrđivanja pod vodstvom Glavne uprave NEAR za godišnji akcijski program za sigurnost, vladavinu prava te sprečavanje kriznih situacija i upravljanje njima. U godišnjem akcijskom programu za 2018. GU NEAR definira potporu KBRN sigurnosti i na temelju procjene potreba koju je dostavila vlada Gruzije. EU će se kroz daljnji angažman baviti strukturalnim slabostima u nacionalnoj koordinaciji u području KBRN sigurnosti.

Osim toga, GU NEAR i GU DEVCO od kraja 2017. istražuju izvedivost prijenosa projekta MediPIET u GU NEAR od 2020.

50. Jedna od glavnih zadaća dužnosnika za regionalnu suradnju (osoblje Glavne uprave DEVCO) jest pratiti inicijativu u njihovim matičnim regijama. Njihovi se podaci kombiniraju s ugovornim praćenjem voditelja projekta Glavne uprave DEVCO. Podaci od drugih dionika uzimaju se u obzir i uključuju alate koje je naveo Sud.

Komisija se slaže da treba bolje utvrditi cjelokupan okvir za praćenje ciljeva (uključujući pokazatelje ishoda/učinka) s razine projekta na razinu inicijative. To se u bliskoj budućnosti može ostvariti upotrebom sveobuhvatnog i sustavnog pristupa procjeni rizika te ispunjavanjem upitnika i izradom nacionalnih planova kao alatima za mjerenje napretka u partnerskim zemljama.

Uključenje partnerskih zemalja u praćenje projekata sve je veće. Nekoliko regionalnih tajništva nedavno je, uz sastanke o napretku s Europskom komisijom koji se održavaju svakih šest mjeseci, odlučilo redovito (dva do četiri puta godišnje) organizirati u tajništvima sastanke o napretku na kojima bi se okupljali svi provoditelji projekata.

51. Internetski portal centara izvrsnosti za KBRN sigurnost važan je alat suradnje za Inicijativu koja je u potpunosti decentralizirana i aktivna u osam svjetskih regija. Portal služi za suradnju te se zajedno s Inicijativom proširio na sadašnjih 60 zemalja, zbog čega su potrebne prilagodbe. Struktura sadašnjeg portala ažurira se.

Zahvaljujući brzom razvoju informacijskih tehnologija, odlučeno je da se usporedno radi na razvoju potpore za novi portal na temelju drugačijeg standardnog softverskog protokola, čime će se poboljšati njegova prenosivost, održavanje, nadogradnju i održivost. Zajednički istraživački centar trenutačno provodi studiju izvedivosti za taj razvoj. To uključuje racionalizaciju pristupa i uloga registriranih korisnika, reorganizaciju strukture repozitorija dokumenata i ponovnu aktivaciju foruma za rasprave. Zajednički istraživački centar nastaviti će s ažuriranjem portala centara izvrsnosti jer su mu dostupni projektni dokumenti i konačni zaključci koji se pohranjuju s odgovarajućim razinama pristupa.

Najbolje prakse i smjernice drugih projekata EU-a iz područja KBRN sigurnosti (financiranih u okviru akcijskog plana EU-a za KBRN sigurnost ili u okviru Programa za istraživanje u području sigurnosti, kada je to moguće) bit će dostupne na portalu centara izvrsnosti.

52. Izvješća o napretku (svakih šest mjeseci) dostavljaju se regionalnom tajništvu i nacionalnim središnjicama. Za pristup specifičnim projektnim konačnim zaključcima potrebno je prethodno odobrenje partnerskih zemalja (klauzula o povjerljivosti za osjetljive informacije specifične za državu).

Dokumenti i konačni zaključci povezani s projektima centara izvrsnosti pohranjuju se na portalu centara izvrsnosti s odgovarajućom razinom pristupa i prava pregleda/uređivanja. Kako bi repozitorij dokumenata bio prilagođen korisnicima, u tijeku su reorganizacija strukture repozitorija i pojednostavnjivanje sheme o pravima pregleda/uređivanja.

53. Kako je priznato u odgovoru na odlomak 51., sustavno prikupljanje podataka i njihovo arhiviranje od strane svih uključenih dionika trebali bi biti i bit će poboljšani. Međutim, to će biti teško postići sve dok portal ne bude u potpunosti funkcionalan i pouzdan, što dosad nije uvijek bio slučaj jer je dolazilo do zabuna i već spomenute nepotpunosti podataka.

54. Vidjeti odgovore na odlomke 51. i 53.

56. Evaluacija praćenja usmjerenog na rezultate (kojom upravlja sjedište Glavne uprave DEVCO za sve odjele) ne provodi se za sve projekte, nego samo za ograničen broj projekata prema prioritetima koje na godišnjoj razini određuju načelnici odjela i to s proračunom od više od milijun eura.

To naravno ne znači da Komisija, u cilju praćenja rezultata, ne treba osigurati i dodatne odgovarajuće alate za praćenje i evaluaciju projekta. Stoga je Zajednički istraživački centar dobio zadatak provesti sustavne tehničke evaluacije svih projekata centara izvrsnosti.

57. Komisija priznaje tu slabost u pogledu ciljeva, pokazatelja, ali i potrebe za razvijanjem jasne povezanosti među njima. U cilju pronalaska rješenja za taj nedostatak GU DEVCO i Zajednički istraživački centar već rade na razvoju pokazatelja upotrebljavajući kao osnovu već uložene napore u području kontrole izvoza robe dvojne namjene. Usporedno će tome pridonijeti i šira usmjerenost Inicijative na organizaciju regionalnih i podregionalnih okruglih stolova i praktičnih vježbi jer vježbe mogu poslužiti kao pokazatelji učinka projekata.

58. Uložen je dodatan napor kako bi se osiguralo redovito ažuriranje portala centara izvrsnosti projektnim dokumentima koji su dostupni Zajedničkom istraživačkom centru. Portal centara izvrsnosti upotrebljava se kao repozitorij dokumenata izrađenih u okviru postupka evaluacije.

U nekim je slučajevima evaluacija dopunjena povratnim informacijama prikupljenima iz drugih izvora osim dokumentacije povezane s projektom.

Informacije u svrhu evaluacije sustavno se prikupljaju na upravljačkim odborima projekta s pomoću posebnih formulara za pružanje povratnih informacija (za sastavnice osposobljavanja). Već dvije godine uključeni su i stručnjaci na visokoj razini iz država članica EU-a i stručnjaci na terenu te se upotrebljavaju i njihove povratne informacije.

59. Zbog provedbe sveobuhvatne politike smanjenja osoblja koja utječe na broj djelatnika koji rade na Inicijativi za centre izvrsnosti, Zajednički istraživački centar za evaluaciju provedbe projekta prema metodologiji evaluacije koju je odobrio GU DEVCO u dogovoru s tom glavnom upravom imenovao je i koordinirao neovisne stručnjake za istraživanje i inovacije u KBRN području.

Odabrani timovi stručnjaka pod nadzorom Zajedničkog istraživačkog centra za svaki su projekt izdali standardizirana evaluacijska izvješća. Nadalje, Zajednički istraživački centar ulaže napore u ažuriranost evaluacije projekata centara izvrsnosti i pravodobno izdavanje izvješća o evaluaciji kako bi se na temelju mogućih preporuka mogle poduzeti posebne mjere te je već postignut napredak.

60. Jednako tako, povećano uključivanje delegacija EU-a trebalo bi povećati održivost rezultata postignutih provedbom projekata u okviru Inicijative.

ZAKLJUČCI I PREPORUKE

62. Komisija se ne slaže da nije provedena preporuka koja se odnosila na usmjeravanje sredstava EU-a na područja koja imaju najveću važnost za sigurnost EU-a.

Vidjeti odgovor na odlomak III. i odgovore na odlomke 16., 17., 18. i 19.

65. Komisija će uključiti sastavnicu procjene rizika u metodologiju za procjenu potreba i izradu nacionalnog akcijskog plana. Time bi se trebala podići svijest partnerskih zemalja o važnosti provedbe procjene rizika, uvesti mogući pristupi i smjernice te pružiti jača potpora u određivanju prioritarnog djelovanja.

Preporuka 1.

Komisija i ESVD prihvataju preporuku.

(a) ESVD i službe Komisije istražiti će mogućnost provedbe takve analize.

Nastavit će se interakcija s Glavnom upravom HOME i njezinom savjetodavnom skupinom za KBRN pitanja, koja uključuje novoimenovane koordinate u području KBRN sigurnosti iz država članica EU-a te će biti pojačana tamo gdje je to potrebno i gdje postoji mogućnost sinergija (npr. mapiranje postojećih prostora za osposobljavanje i stručnjaka u području KBRN sigurnosti; sudjelovanje u prekograničnim teorijskim i praktičnim vježbama).

(b) Procjena rizika bit će uključena u metodologiju za procjenu potreba i izradu nacionalnog akcijskog plana. Time bi se trebala podići svijest partnerskih zemalja o važnosti provedbe procjene rizika, uvesti mogući pristupi i smjernice te pružiti jača podrška u određivanju prioritarnog djelovanja.

(c) Komisija (GU DEVCO i Zajednički istraživački centar) je pripremila okvirni raspored za 2018. i 2019. za obradu različitih zahtjeva zaprimljenih od partnerskih zemalja. U osiguravanju da se metodologija ispunjavanja upitnika i izrade nacionalnog akcijskog plana poštuje u potpunosti kada partnerskim zemljama pomaže Europska komisija te da se postupak provodi pod njezinim vodstvom, Zajednički istraživački centar računat će na potporu stručnjaka za pružanje potpore na terenu i/ili vanjskih stručnjaka te će mu za to biti dodijeljeni odgovarajući resursi.

Preporuka 2.

Komisija prihvaća preporuku te je već započela s provedbom regionalnih aktivnosti uključujući praktične i teorijske vježbe na regionalnoj i podregionalnoj razini.

Regionalni okrugli stolovi centara izvrsnosti pokazali su da se povećava razina odgovornosti i stupanj inicijative za regionalno umrežavanje, suradnju i uspostavljanje aktivnosti te otvorenosti prema međunarodnim i regionalnim organizacijama (Afrička unija, ASEAN, Međunarodni znanstveno-tehnološki centar, Znanstveno-tehnološki centar u Ukrajini, Svjetska zdravstvena organizacija, Organizacija za zabranu kemijskog oružja, Organizacija za europsku sigurnost i suradnju, Odbor osnovanom Rezolucijom Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda br. 1540, Konvencija o kemijskom oružju, Konvencija o biološkom i toksičnom oružju, Udruženje za biozaštitu u središnjoj Aziji i Kavkazu itd.).

Dodatno će se istražiti mogućnost organiziranja zajedničkih vježbi i osposobljavanja s tekućim programima za upravljanje katastrofama kojima upravljaju GU ECHO i GU NEAR.

Preporuka 3.

Komisija i ESVD prihvaćaju preporuku.

(a) ESVD i Komisija istražiti će mogućnost proširenja KBRN odgovornosti na stručnjake za borbu protiv terorizma u onim delegacijama u kojima su imenovani.

(b) KBRN je već uključen u neke od dijaloga o sigurnosti. U budućnosti se to može redovito provoditi.

Preporuka 4.

Komisija i ESVD prihvaćaju preporuku.

Glavna uprava DEVCO već je započeo raspravu o upravljanju katastrofama s Glavnom upravom NEAR i njezinim zemljopisnim upravama te s Glavnom upravom ECHO.

Preporuka 5.

Komisija prihvaća preporuku.

Zajednički istraživački centar i postojeći vanjski tim Glavne uprave DEVCO za praćenje usmjereno na rezultate pružaju potporu Glavnoj upravi DEVCO u poboljšanju i racionalizaciji pokazatelja i koordinaciji višegodišnjih indikativnih programa, godišnjih akcijskih programa i provedenih projekata.

Preporuka 6.

Komisija prihvaća preporuku.

Internetski portal centara izvrsnosti EU-a za KBRN sigurnost važan je alat suradnje za Inicijativu koja je u potpunosti decentralizirana i aktivna u osam svjetskih regija. Portal služi za suradnju te se zajedno s Inicijativom proširio na sadašnjih 60 zemalja, zbog čega su potrebne prilagodbe. Struktura sadašnjeg portala ažurira se.

Zahvaljujući brzom razvoju informacijskih tehnologija, odlučeno je da se usporedno radi na razvoju potpore za novi portal na temelju drugačijeg standardnog softverskog protokola, čime će se poboljšati njegova prenosivost, održavanje, nadogradnju i održivost. Zajednički istraživački centar trenutačno provodi studiju izvedivosti za taj razvoj.

(a) Struktura sadašnjeg portala ažurira se. To uključuje racionalizaciju pristupa i uloga registriranih korisnika, reorganizaciju strukture repozitorija dokumenata i ponovnu aktivaciju foruma za rasprave. Zajednički istraživački centar nastaviti će s ažuriranjem portala centara izvrsnosti jer su mu dostupni projektni dokumenti i konačni zaključci koji se pohranjuju s odgovarajućim razinama pristupa.

(b) Najbolje prakse i smjernice drugih projekata EU-a iz područja KBRN sigurnosti (financiranih u okviru akcijskog plana EU-a za KBRN sigurnost ili u okviru Programa za istraživanje u području sigurnosti, kada je to moguće) bit će dostupne na portalu centara izvrsnosti.

Događaj	Datum
Usvajanje memoranduma o planiranju revizije / početak revizije	25.4.2017
Službeno slanje nacrtu izvješća Komisiji (ili drugom subjektu nad kojim se obavlja revizija)	2.3.2018
Usvajanje konačnog izvješća nakon raspravnog postupka	24.4.2018
Službeni odgovori Komisije i Europske službe za vanjsko djelovanje zaprimljeni na svim jezicima	25.5.2018

Inicijativa EU a za centre izvrsnosti u području kemijske, biološke, radiološke i nuklearne (KBRN) sigurnosti glavni je program za ublažavanje KBRN prijetnji i rizika koji dolaze iz područja izvan EU a. Iako postoji tek mali rizik od tih prijetnji, postoje naznake da ih je sve više te, kada bi došlo do njihova ostvarivanja, njihov učinak na zdravlje, okoliš i gospodarstvo na svjetskoj razini mogao bi biti velik. Cilj je Inicijative ojačati kapacitete partnerskih zemalja s pomoću namjenskih projekata i mreže za suradnju. Sud je ispitao je li Inicijativa EU a za KBRN sigurnost doprinijela ublažavanju KBRN prijetnji, zaključivši da jest, ali i da preostaju brojni izazovi. Sud je iznio niz preporuka za poboljšanje Inicijative.

EUROPSKI
REVIZORSKI
SUD

Ured za publikacije

EUROPSKI REVIZORSKI SUD
12, rue Alcide De Gasperi
1615 Luxembourg
LUKSEMBURG

Tel.: +352 4398-1

Upiti: eca.europa.eu/hr/Pages/ContactForm.aspx
Internetske stranice: eca.europa.eu
Twitter: @EUAuditors

© Europska unija, 2018.

Za svaku uporabu ili umnažanje fotografija ili druge građe koja nije obuhvaćena autorskim pravima Europske unije dopuštenje se mora zatražiti izravno od nositelja autorskih prava.